

O B Č I N A
Grad

Informativno glasilo Občine Grad

leto XVI

številka 45

december 2015

Srečno 2016!

SPOŠTOVANE OBČANKE, CENJENI OBČANI!

V mislih sem preletela leto, ki se počasi izteka. Kako čas beži! To ni samo fraza, je tudi resnica. Tempo življenja je tako naravnan, da nas nenehno sili v neko hitenje in nam vedno znova nalaga nove obveznosti. Doma in po svetu se dogajajo premiki, ki tako ali drugače vplivajo tudi na nas. Kaj je lahko hujšega, kot zapustiti dom in iti v neznano.

Sedaj, ko je leto pri kraju, poskušajmo ugotoviti in si zapomniti, vsa tista lepa in dobra dejanja, ki so se nas posebej dotaknila in nas napolnila z veseljem in zadovoljstvom. December je tisti mesec, ko nas trgovine še posebej vabijo. In tu bo zopet naglica. V tej naglici ne pozabite nase in na svoje najdražje. Podarite jim svoj čas. Bogat ni človek, ki ima veliko, bogat je tisti, ki malo potrebuje.

V teh prazničnih dneh vam želim obilo zdravja, zadovoljstva in medsebojnega spoštovanja. Naj vas sreča in mir v srcu spremljata vedno in povsod tudi v prihajajočem novem letu 2016.

vaša županja
Cvetka Ficko

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI!

Spet je tu veseli december, ko svoja srca kljub vsej naglici odpremo veselemu pričakovanju in radosti božičnih praznikov. V tem času se spominjamo tudi vseh dogodkov in konec leta zaključimo s spomini na prehojeno pot. Zato je prav, da leto zaključimo z zahvalami vsem, ki so nam pri tem pomagali in z upanjem, da bo naša pot tudi naprej uspešna, lepa, predvsem pa prijetna.

Leto je spet prehitro odšlo. Ob obilici dogodkov, ki so se zgodili v naši občini in ob vseh pričakovanjih, ki smo jih imeli od lanskega leta, smo hitro prišli v zadnji mesec. Tokrat bomo pogledali nazaj, razmislili o vseh dosežkih in pretehtali načrte za prihodnje leto. Skozi vse leto smo se družili na raznih dogodkih, ki ste jih društva po vaseh pripravljala, slavili občinski praznik in se veselili ponovnega odprtja Vulkanije. Vsak je na svoj način doživljal uspehe in se veselil z nami in drugimi. Pa vendar smo vsi z upanjem vstopili na novo pot, ki nas bo vodila v uspešna leta in razvoj. Kdo pa si tega ne želi? V tokratnem glasilu smo se bogato razpisali o vseh dogodkih, ki so se zgodili od poletja do sedaj. Z zanimanjem smo odkrivali koristnost čebel in se spomnili vseh čebelarjev v naši občini, ki pridelujete ta zdrav in cenjen pridelek. Čeprav vseh nismo obiskali in povprašali o njihovem »ljubitelskem« delu, pa vemo, da vas je med nami veliko, ki z vso ljubeznijo in pozornostjo skrbite za čebele in za njihov obstoj ter svoje družine in prijatelje bogatite z dobrim domačim medom in drugimi izdelki. In ker imamo med vsi radi, smo veseli, da gojite skrbnost do teh pridnih in koristnih žuželk. In če še niste člani Čebelarskega društva, pa vas bo gotovo med njihove vrste privabil članek v glasilu. Kajti v družbi in z izmenjavo mnenj in izkušenj je delo bolj veselo in uspešno.

In uspešno nadaljujemo zgodbo goriškega vulkana, zgodbo graškega zmaja in zgodbe vseh drugih naravnih in kulturnih danosti, ki jih imamo v naši občini. Naj živijo v nas in nas pogumno vodijo po poti razvoja in uspešne interpretacije, predvsem pa nas povežejo v dobro sodelovanje.

Želim vam uspehe, ki naj jih bo v novem letu veliko, in vztrajnosti za doseganje zastavljenih ciljev. Predvsem pa vam želim osebnega zadovoljstva, ljubezni in veselja v krogu svojih najdražjih. Naj bodo božični prazniki čudoviti in harmonični, skozi vse leto 2016 pa naj vas spremljata sreča in pogum za izpolnitev želja na vseh poteh, kamor vas ponese življenje.

Danijela Krpič
glavna in odgovorna urednica

OD CVETA DO MEDU

Vse pogosteje slišimo, da smo ljudje odvisni od čebel. Od majhnih, brnečih živalic, ki se na vso moč trudijo, da z opraševanjem obrodijo naša drevesa. Svetovne študije so namreč pokazale, da je kar 30 odstotkov celotne hrane odvisne od čebel; od tega naj bi kar 70 odstotkov predstavljalo sadje. A čebel je vse manj, tudi v naših krajih, saj jim ljudje z nenaravnimi posegi v naravo uničujemo njihov biotski prostor. Krizna leta, ko čebelarji že niso imeli medu, so bila gotovo rezultat človeškega posega v naravo. Torej bomo morali na čebele še kako dobro paziti. V naših krajih smo že od nekdaj lahko opazovali čebelnjake – domove čebel, v katerih je nastajal med. Pa naj so bili to domači ali divji panji. Med – čebelji produkt je preprost človek znal zlahka vedno uporabiti kot doma pridelano dobrino. V zimskem času in v času božičnih praznikov pa je ta dobrot prišla v poštev še nekoliko bolj: morebiti kot domači antibiotik v obliki medice ali pa kot glavna sestavina slastnega peciva oziroma piškotkov. In ravno zato smo se tudi mi odločili, da ga v tem predprazničnem, zimskem razpoloženju odkrijemo še nekoliko bolj.

Preden uporabnik pride do medu, mora čebela in skrbnik le te – čebelar, narediti mnogo poti. Pozanimali smo se, kdo sploh so te male rumeno-črne dragocene živalce, od kod so prišle k nam in kakšna je njihova naloga pri skrbi za okolje, torej vloga pri opraševanju.

Da je med njihov glavni produkt, je vsem znano, vendar kot so nas poučili čebelarji, je treba ločiti med čebeljimi pridelki in izdelki. Tudi o teh smo se razpisali, kjer predvsem zaradi božičnih praznikov nismo pozabili tudi na kakšen »preverjen recept« iz medu. Slednje smo tudi preizkusili.

Seveda ima glavno nalogo pri delu s čebelami človek – to je čebelar ali drugače povedano »prijatelj čebel«. Ta se lahko s tovrstno dejavnostjo ukvarja v okviru Čebelarke zveze ali kot »čebeloljub« – torej ljubiteljsko. In če pri tem nastane čebelarско društvo, kot ga imamo na primer že 81 let pri Gradu, je delo s čebelami toliko lažje in bolj vneto, saj si člani med sabo lahko izmenjajo svoja znanja, izkušnje ter se hkrati ob prijetnem delu tudi družijo.

Čebelnjaki Alojza Sukiča se lepo vklapljajo v naravo (foto: D. Krpič)

Če je kdo mislil, da čebelarji pozimi nimajo dela, se je krepko zmotil. Če ne drugega, je treba misliti že na naslednje leto. In kakšna je bila letošnja bera?

Nino Gumilar

ČEBELE

Čebele uvrščamo med žuželke. Poznanih je približno 20.000 vrst čebel.

Njihovo telo je razdeljeno na glavo, oprsje in zadek. Na glavi imajo sestavljene in pikčaste oči, tipalnice ter ustni ustroj. Vidijo modro in rumenozeleno barvo ter ultravijolično svetlobo. S tipalnicami zaznavajo dražljaje iz okolja – dotik, vonj, temperaturo, vlažnost ... Na oprsju imajo dva para kril in tri pare nog. Na zadku čebele je šest vidnih obročkov. Dva obročka sta zakrnela in spremenjena v želo ter spolne organe. Želo imajo delavke in matica. Čebele se razmnožuje s popolno preobrazbo, kar pomeni, da se iz jajčeca razvije ličinka, nato buba in končno odrasla žival.

Čebeljo družino sestavlja 1 matica, od 20.000 do 80.000 delavk in od 600 do nekaj 1000 troto.

Matica je spolno zrela samica in ustvarja potomstvo. Spособna je zalegati od 2000 – 3000 jajčec na dan. Lahko tudi več. Iz oplojenih jajčec se razvijejo čebele delavke, iz neoplojenih pa troti.

Kranjska sivka nabira pelod (vir: <https://sl.wikipedia.org>)

Delavke so neplodne samice. V panju in zunaj njega opravljajo vsa dela razen zaleganja oplojenih jajčec. Glede na delo, ki ga opravljajo, jih delimo na panjske in pašne čebele. V panj prinašajo nektar, cvetni prah in vodo, izločajo vosek in gradijo satje, vzdržujejo primerno klimo v panju, negujejo zalego, čistijo panj, predelujejo nektar v med in ščitijo panj pred sovražniki. Ko je potrebno, staro matico zamenjajo z novo ter uničujejo trote.

Trot pa je samec, ki oprashi matico. Troti v panju ne opravljajo posebnih nalog; grejejo zalego in so pomembni za normalno razpoloženje v družini.

Čebele imajo pomembno vlogo pri opraševanju žužko-cvetnih rastlin. Ko čebela nabira naktar in cvetni prah, oprahuje tudi cvetove, saj prenaša cvetnih prah s prašnika

na brazdo pestiča druge rastline. Po opraitvi in oploditvi pa se začnejo na rastlinah razvijati plodovi in semena. Tako čebele sodelujejo pri pridelavi hrane tudi za ljudi in živali. Razen čebel tudi druge žuželke opraišujejo rastline. Čebele pa so pomembne še zaradi pridelave medu in drugih čebeljih pridelkov – cvetni prah, propolis, matični mleček, vosek in čebelji strup.

Naša avtohtona čebelja pasma je kranjska čebela ali kranjska sivka ali kranjica. Njena domovina je Slovenija – Gorenjska.

Melita Ficko Sapač

(vir: <http://www.czs.si/>)

ČEBELE IN OPRAŠEVANJE

Da se semena sploh lahko razvijejo, mora cvetni prah ali pelod, ki nastaja v moškem delu cveta, priti na ženski del cveta. Drobn pelodna zrnca morajo priti na žensko brazdo. Prenos moškega cvetnega prahu na žensko brazdo se imenuje opraititev. Večino rastlin opraišujejo žuželke. V cvetu nastaja energetsko bogata hrana, ki jo imenujemo medicina ali nektar. To je sladkorna tekočina, ki nastaja v medovnikih. Čebele delajo iz nektarja med (Snedden, 1994). Najpomembnejše poslanstvo čebeljega rodu je opraitenje različnih rastlin. Narava nagraduje čebele za njihovo delo z medicino in cvetnim prahom ter tako omogoča njihov razvoj in obstoj ter razširjanje rastlinskih vrst. Med žuželkami, ki opraišujejo rastline, so na prvem mestu prav čebele. Najpomembnejše so za opraitenje sadnega drevja, saj opraišijo kar 70 do 80 % cvetov. Medonosna čebela s svojo dejavnostjo v naravi, ki ji pravimo opraitenje, pomembno vpliva na pridelavo hrane za ljudi in živali, na pridobivanje različnih industrijskih surovin, pa tudi na človekovo zdravje in druge dejavnike življenja. Vlogi čebele kot opraitevalca se lahko zahvalimo tudi za izjemno biotsko raznovrstnost rastlin v naši državi (Gačnik, 2008).

Za najpomembnejšega opraitevalca velja torej medonosna čebela, ne gre pa prezreti tudi drugih žuželk. Predvsem velja omeniti preostale čebele, med katere spadajo čebele samotarke in čmrlji. V Sloveniji živi več kot 500

vrst čebel, ki opraišijo marsikaj, kar medonosna čebela izpusti. Svoj delež prispevajo še dvokrilci (npr. muhe trepetavke), metulji, hrošči in drugi. V nekaterih delih sveta pa so pri tem nenadomestljivi tudi ptice in netopirji.

Opraitenje je izjemno pomembno za kmetijstvo. Odvisnost kulturnih rastlin od opraitenja žuželk je različna. Vetrocvetke, kot so na primer žita, opraišuje veter, zato ne potrebujejo čebel. Tudi žužkocvetke, ki se lahko samoopraišijo, lahko uspevajo brez opraitevalcev, vendar je njihov pridelek večji in boljši, če jih opraišijo žuželke. Od opraitevalcev so najbolj odvisne žužkocvetke, ki se ne morejo samoopraititi. Opraiši jih lahko samo cvetni prah, ki izvira iz druge rastline, zato so opraitevalci nujni.

Opraitenje je za človeštvo zelo pomembno, tako rekoč neprecenljivo, zato ga moramo varovati. Zlasti v intenzivno obdelani kmetijski krajini, kjer je potreba po opraitenju največja, »divjih opraitevalcev« pa najmanj, je za kmetijsko pridelavo zelo pomembno čebelarjenje.

Žal si zavest o tem le stežka utira pot, tako so pri kmetovanju vse premalo upoštevane potrebe čebel. Nanje ne bi smeli misliti samo v obdobju cvetenja, ampak vse leto, kajti le tako bodo lahko učinkovito opravljale svoje poslanstvo opraitevalk. (Bevk, 2009).

Suzana Farič

Viri: J. Gačnik (2008). Čebele in opraitenje. www.czs.si/Files/promocija13.pdf

D. Bevk (2009). Koliko je vredno opraitenja? Pridobljeno na: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-2H9iNNNC/ec50b79b.../5/2009>

R. Snedden (1994). Kaj je cvetlica. Ljubljana, DZS.

ČEBELJI PANJ

Da so čebele igrale zelo pomembno vlogo v zgodovini človeštva, nam še danes dokazujejo slike na skalnih stenah Pajkove votline v Španiji. Človek je takrat ropal njihova gnezda, a pri tem je uničil čebele. Potreben je bil čas, da je človek spoznal, da lahko od čebelje družine pridobi med, ne da bi jih pri tem pobil. In tako je postal od lovca na čebele čebelar in začel čebele gojiti.

Predniki Slovencev Slovani so bili mojstri gozdnega čebelarjenja. Pri gozdnem čebelarjenju so v gozdu izbrali primerno deblo, vanj izdoblili duplo, ga namazali s prijetnimi dišečimi mazili in s tem privabili, da so se vanj naselile čebele. Drevesa so označili z različnimi znaki, kateri so določali lastništvo na nek način prvih čebeljih panjev. S časom so začeli prve oblike panjev postavljati doma v obliki položnih ali pokončnih klad ali korit, ki so na eni strani imela odprtino za izhod čebel. A povpraševanje po medu in vosku je prineslo oz. zahtevalo posodobitev panjev. Korita so začeli zamenjevati panji, zbiti iz desk, imenovanih truge, in tako se je pojavil na našem območju kranjič, kateremu so zadaj in spredaj namestili panjsko končnico z odprtino za izlete čebel. Zaradi občutljivosti teh panjev na vremenske razmere so začeli postavljati čebelnjake, kot jih še danes poznamo. Uspešno čebelarjenje jim je začela zagotavljati označitev čelne panjske

Čebela je izjemno pomembna pri opraitenju (foto: D. Krpič)

končnice. Tako so nastajale poslikave končnic, kot jih poznamo še danes. Najstarejša znana poslikana končnica je iz leta 1758.

Čebelarji so se glede na naravne danosti prilagajali oblikam panjev. Na našem območju se je razvilo čebelarjenje s panji, pletenimi iz šibja, kasneje pa še iz slame.

Čebelar Alojz Kočar pri postavljanju čebeljega koša leta 1985 (foto: arhiv družine Kočar)

Na Slovenskem so se izoblikovali trije tipi čebelnjakov: alpski in celinski, ki sta iz lesa, ter kraški, ki je bil zidan. Najbolj pogost je lesen čebelnjak, ki za čebele ustvarja zelo dobre razmere za življenje in ga je za potrebe paše čebel možno tudi na lahek način seliti. Čebelnjak nastane tako, da se panji zložijo v skladovnico, na njih se namesti še streha. Sam čebelnjak je za stopnico ali dve dvignjen od tal in ima dvokapno streho, katere sprednje strešno krilo sega daleč na pročelje in se konča višje kot zadnje krilo. Pri današnjem čebelarjenju poznamo 3 tipske panje: Albert – Žnideršičev panj (AŽ panj), nakladni panj (LR panj) in Kirerjev panj. Vsem panjem je skupno, da so razdeljeni v plodišča – spodnji del panja in medišča – zgornji del panja. V plodišču je satje s hrano in zalego, tukaj zalega tudi matica. V medišču pa najdemo med. AŽ in LR panj imata med mediščem in plodiščem mrežico, katera prepreči prehod matice v medišče, tako da matica zalega samo spodaj. Tako lahko satje iz medišča vzamemo brez skrbi ven in stočimo med. Satje je tukaj postavljeno vzdolžno, pri AŽ panju so satniki videti kot listi, zato mu pravimo tudi listovni panj. Kirerjev panj je v celoti plod domačega znanja in velja kot panj, ki je prijazen do čebel. Nima matične mrežice, satniki so širši, satne celice globoke, tako da matica v njih ne more zalegati, pa čeprav se lahko giblje tudi po satju. Ti panji so najbolj razširjeni po Štajerskem, značilno za njih pa je, da lahko čebelar po potrebi spreminja prostornino plodišča in medišča. Čebelja družina, ki živi v panju, je zelo organizirana skupnost. Sestavljajo jo ena matica, čebele in troti. Čebele gnezdiijo na satju, ki ga same zgradijo, in sicer čebele delavke prinesejo nektar v panj, hišne čebele ga spremenijo

v med in tako zori v satovju. Čebelar odvzema satovje v lepem vremenu, nikoli se ne odvzema satovje z zalego. Glede na hiter razvoj tehnike in znanja zagotovo čez nekaj let lahko pričakujemo nadaljnje posodobitve in izboljšave čebeljih panjev, a menim da je pri tem zelo pomembno, da čebelam zagotovimo čim bolj naravno okolje in pri tem ne mislimo samo na svojo korist. Kot pravi stari slovenski rek: *Čebela je kot njiva, če hočeš, da ti kaj da, ji moraš tudi dati, ne samo jemati.*

Doris Troha

Viri: ljudsko pripovedovanje in J. Babnik, J. Poklukar: Od čebele do medu, 1998

Skrbno izdelan čebelnjak Štefana Dervariča na D. Slavečih (foto: M. Knap)

Stanko Bernjak iz Radovec ob svojem čebelnjaku (foto: arhiv S. Bernjaka)

ČEBELAR – POKLIC, KI SE GA NE MOREŠ SAMO NAUČITI

Mnogokrat slišimo pregovor »da se nekomu cedita med in mleko«, torej v pomenu, da »se temu človeku godi zelo dobro«. Čebelarji so prav gotovo tisti, kjer se med res večkrat na leto cedi, a vendar to še ne pomeni, da gre tem ljudem zaradi tega kaj boljše. Včasih celo nasprotno – vse je odvisno od letine, v največji meri pa od samega čebelarja. Kakor čebelar za svoje čebele poskrbi v jeseni, tako bo

odvisna njegova letina spomladi. Delo je potrebno vedno opravljati vestno in s srcem. In seveda – čebele je treba poznati, kajti one tega ne zmorejo, pa čeprav vedo, kateri panj je njihov.

Delo, ki ga ima čebelar s svojimi živalmi skozi celo leto, je najlažje predstaviti skozi letne čase. In če je kdo mislil, da sta jesen in zima tista, ko čebele opravijo s svojim delom, čebelarji pa trgujejo z medom, temu še zdaleč ni tako. Prava čebelarska pomlad se namreč prične že v jeseni. V tem času mora čebelar dobro poskrbeti za svoje kraljice: jih nakrmiti, obvarovati in spremljati. Sploh pa, če je takšna lepa in topla jesen, kot je bila letošnja. Zna se zgoditi, da lepa jesen ne postane pogoj za dobro letino družine spomladi. Lepo vreme lahko naredi ravno obraten učinek – čebelja družina se lahko celo zmanjša.

V zimskem času, ko panje prekrije sneg, je treba torej čebele pustiti pri miru. To ne pomeni, da jih ni treba spremljati, saj vsi vemo, kakšne so trenutne zime. Če pa čas in vreme dopuščata, naj bodo zimski meseci namenjeni temu, da lahko čebelar razmišlja že o novi letini, poskrbi za opremo, orodje, hkrati pa mu čas dopušča tudi trženje njegove pretekletine.

Čebelar Alojz Sukič med številnimi priznanji (foto: arhiv A. Sukiča)

Prvi spomladanski meseci so namenjeni tako imenovani prvi kontroli. Gre za prvi poseg, ko mora čebelar preveriti, kakšno je stanje v panjih. Če so čebelje družine preživele, imajo zadosti hrane in kako se obnaša že nova zalega. Pri vsem tem je potrebno zelo paziti, da se čebele ne prehladijo.

Po ljudskem izročilu (vreme se ga dandanes več ne drži natančno) je treba okrog Jožefovega, 19. marca, narediti drugo kontrolo. Takrat čebelar že posega v panj, preverja zdravje čebel, doda spomladansko krmljenje in tudi odpre matico in družino za zaleganje. Marec pa je tudi zadnji čas, da si čebelar pripravi potrebno število novih satnic, ki jih bo rabil že naslednji mesec. Pri tem naj ne skopari, saj je pomembno, da bodo čebele lahko shranile med v kvalitetno, čisto embalažo.

Mesec april je ponavadi tisti, ko pride do prvega donosa medu. Cveteti začne divja češnja, leska, vrba in vse prve spomladanske cvetlice: od zvončkov, trobentic, vijolic ...

Čebelarjevo delo poteka skozi celo leto (foto: arhiv A. Sukiča)

Pride do tako imenovanega prvega medu – cvetličnega medu.

Čim se torej odpre paša, pride do razvoja čebelje družine. V tem času se najpogosteje že izležejo nove čebele, medtem ko stare tedaj umrejo.

Končen in najbolj donosljivi del je poletni cikel. Tukaj prevladuje bera akacije, lipe, hrasta ... Gre za tako imenovani drugi med – gozdni med. Tukaj v tem obdobju mora čebelar paziti, da ne pride do rojenja. Vdor tujih, divjih čebel je tukaj lahko zelo problematičen. Naši čebelarji še vedno prisegajo na domačo »kranjsko sivko«, ki je zaradi svoje mirnosti, pridnosti še vedno najdonosnejša vrsta čebele. V poletnem času so družine zaradi obilnega cvetenja najmočnejše, zato je treba matice še kako spremljati. Dober čebelar si bo v tem času naredil veliko rezervnih družin. Seveda pa je veliko odvisno tudi od vremena, ki odloča o končnem donosu medu. Če je suša, ne smemo pozabiti tudi na žejo čebel – torej na vodo.

Po obilnih julijskih pašah ponavadi v avgustu nastopi brezpašno obdobje. V tem času ni priporočljivo odpirati panjev, ker se lahko zelo hitro povzroči rop. Panji so polni čebel, ki so brez dela in se hladijo na bradah panjev. Toda to je le navidezna moč čebelje družine. To so čebele, ki ne bodo dočakale zime. Pomembne so čebele, ki se bodo

V notranjosti čebeljega panja je zelo živo (foto: D. Krpič)

pogle v avgustu in pozneje. Torej je vse odvisno od intenzivnosti zaleganja v avgustu, kako močne čebele bo čebelar zazmil. Zato se ne sme narediti napake, ki jih dela večina čebelarjev. Ko je konec paše, med iztočijo in odidejo na zaslužen dopust, čebele pa prepustijo lastni iznajdljivosti. Po zadnjem točenju je čebele tako ponovno potrebno pripraviti na zimo.

V pogovoru z domačim, dolgoletnim čebelarjem, Alojzom Sukičem od Grada 188, ki se s čebelarstvom ukvarja že lepo število let, sem ugotovil, da je delo čebelarja še kako zapleten, svojevrsten in razgiban posel. Čeprav je dandanes v knjigah in na spletu že veliko literature in informacij »kako pravilno in dobro čebelariti«, sem se vseeno hotel dobrega recepta oprijeti v praksi. Alojz je temu dokaz, saj se je z leti v čebelarstvu že večkrat dokazal, saj poleg njegovih priznanj prepričajo tudi njegovi izdelki in pridelki. Med je zagotovo na prvem mestu! Alojz pravi, da si čebelarke obleke ne nadene samo zato, da bi se zaščitil pred čebelami, ampak najbolj zato, da bi zaščitil čebele same. Kajti kot vemo, vsaka čebela ob piku pogine. In kot je večkrat poudaril, čebele je treba poznati, jih ves čas spremljati in jih vsaj enkrat na leto dati tudi pregledati – narediti pravi veterinarski sistematski pregled. Samo tako bo končni produkt takšen, kot si ga želimo pridelati. Naj še dolgo medi!

Nino Gumilar

BREZ ČEBELARSKE OPREME NE GRE

Vsak čebelar, ne glede na vrsto in velikost čebelarstva, rabi za opravljanje te dejavnosti nekaj osnovne čebelarke opreme. Z nekaterimi pripomočki si delo olajša, medtem ko ostali služijo zaščititi njega in čebel.

Čebelarke pripomočke lahko razdelimo v tri skupine: osebna oprema, orodje in priprave.

Med osebno opremo zagotovo sodi zaščitna obleka ali »kombinezon« s pokrivalom in zaščitno mrežo. Ta mora biti dovolj oddaljena od obraza, da ne zastira čebelarjeve vidljivosti in ne povzroča pretiranega znojenja. Pri samem »kombinezonu« je pomembno tudi to, da mora biti svetle, največkrat bele, barve, saj skozi to lahko prehaja toplota. Za popolno zaščito pa seveda ne smemo pozabiti tudi rokavic in primerne obuvala. Vsak rob ali zavihel obleke naj je čim tesneje oprijet, da čebele ne morejo zaiti pod obleko.

Pri čebelarjenju pa ne gre zanemariti čebelarkega orodja, s katerim si čebelar olajša delo – bodisi da je to pri odpiranju panjev, čiščenju, točenju, pregledovanju in podobno. Med najpogostejše orodje spadajo: dleto, klešče, kozici (stojali), grebljica, omelce, vilice, nož, točilo in drugi. Pomemben pripomoček za mirnejše delo s čebelami pa je tudi tako zvan »dim«, ki je pravzaprav sredstvo za odbijanje čebel. Gre za enostaven poskus tlenja jute,

ki med gorenjem oddaja samo nedišeč dim. Ta ob odprtju panja čebele odvrne od takojšnjega »pobega«. V času rojenja poznajo čebelarji še nekaj. Gre za pripomoček, ki služi ogrebanju roja in olajšuje delo ob spravi težko dostopnih rojev. Tukaj se izkušen čebelar lahko znajde na več načinov. Včasih je zadosti samo navadna kanta s pokrovom.

V današnjem, sodobnem čebelarstvu pa večkrat ne gre tudi brez »pitalnikov«. Gre za koritca, ki so namenjena dodatni krmi čebel. Seveda poznamo več vrst takšnih naprav. Med čebelarke pripomočke pa prištevamo tudi pribor za označevanje matic.

Kar zadeva inventarja, orodja in opreme, mora čebelar vedno skrbeti, da je vse v uporabnem stanju. Načeloma si opreme čebelarji ne posojajo med sabo, če pa že, jo morajo vedno pred in po posoji razkužiti. Samo tako poskrbijo za osnovni delež higiene, saj s tem močno vplivajo na kvaliteto proizvodov in posledično tudi na število čebelje družine.

Nino Gumilar

Bel »kombinezon« s pokrivalom je obvezna oprema vsakega čebelarja (foto: arhiv družine Kočar)

ČEBELJI PRIDELKI IN IZDELKI

Čebele so ene izmed zelo pridnih delavk. Čeprav so majhne, so zelo marljive. Zaradi njihove razigranosti lahko na svoji življenjski poti pridemo v stik z njihovim trudom na vsakem koraku. Njeni pridelki in izdelki so zelo obširni in nas spremljajo pri našem vsakdanu. Vsem je zagotovo najbolj znan med, a to prav gotovo ni edini pridelek, ki ga lahko uporabljamo od te pridne delavke. Da bi bolje spoznali njen trud, se bom sedaj prepustila v svet čebele. Ob koncu bomo prav gotovo spoznali, da je čebela zelo pridna delavka in nam pridelala veliko pridelkov kljub njeni majhnosti.

Eden najbolj znanih pridelkov čebele je zagotovo med. Med nastaja z nabiranjem medene rose, imenovane mana, katero predelajo v sladki med. Roso skladiščijo v

OD CVETA DO MEDU...

satnice, katere ob koncu določene paše začno zalivati z voskom. Ta tam dozori in se ga nato iztoči. Naslednji cenjen pridelek čebel je matični mleček. Matični mleček za svoje lastne potrebe lahko pridobivamo iz družin v rojilnem razpoloženju, kjer čebele tako potegnejo matičnike, v katerem odlagajo matični mleček. Za večje pridobivanje pa so potrebni posebni postopki, kateri so zelo zahtevni in delovno intenzivni. Še eden izmed pridelkov je zagotovo vsem znan cvetni prah. Vsi vemo, da cvetni prah prinaša vsak cvet. Tako imajo čebele veliko izbiri, da lahko lepo poplešejo po cvetlicah in s tem nabirajo le tega. Čebele tako z nogami pobirajo cvetni prah in ga prenesejo v celice. Cvetni prah se nato posuši, očisti in zamrzne. Tako se namreč hrani. Tega potem koristimo na različne načine. Je namreč eden najbogatejših naravnih živil, kar jih do sedaj poznamo. Uporabljamo ga lahko na številne načine. Mletega lahko primešamo raznim jogurtom, sokovom, žitom, medu... Pomemben vir pa predstavlja v zdravstvu. Pomembno vlogo prinaša pri uravnavanju telesne teže, uravnavanju krvnega tlaka, spodbuja delovanje možganov in daje energijo telesu. Preprečuje nastanek srčnih obolenj, razvoj rakastih celic in upočasnjuje staranje. Prav gotovo pa bi lahko še naštevali. Spoznamo lahko, da je cvetni prah velikega pomena, čeprav številčnim povzroča tudi alergijo na dihalnih poteh. Seveda pa ni nujno, da bi pri teh bila prisotna alergija tudi, če bi ga uživali.

To pa nikakor niso vsi čebelji pridelki. Sledi še čebelji vosek, kateri se uporablja pri različnih dejavnostih. Kvaliteta le tega je zelo odvisna od prisotnosti cvetnega prahu in propolisa. Vosek je snov, ki jo čebele delavke izločijo iz voskovnih žlez. Da morajo biti zelo delovne, je razvidno že iz podatkov, saj za 1 kg voska porabijo nekje 3,5 kg medu. Vonj le tega pa nas spominja na čebele, med, propolis in cvetni prah. Pomemben pridelek čebel pa je prav gotovo propolis. To je lepljiva in smolnata snov, grenkega in močnega okusa. Čebele nabirajo drevesne smole in ga predelajo v propolis. Ta je v panju bistvenega pomena. S propolisom namreč čebele razkužijo notranje panjske površine, zamašijo panje in preprečijo prepihe,

mraz ter s tem zaščito svoja življenja. Iz tega pridelka tako nastane kvaliteten izdelek. Še preden pa začnemo s spoznavanjem čebeljih izdelkov, moramo omeniti še zadnji pridelek. To je čebelji strup, ki pa ga redko kateri čebelar iz naših krajev ustvari. Uporablja se v humani in veterinarski medicini. Po pogovoru s čebelarjem sem tako še bolj spoznala, da je čebela pomembna žuželka, ki nam v življenju doprinese ogromno.

Iz pridelkov nastanejo še izjemni in kvalitetni izdelki. Zelo priljubljeni in znani v naših krajih so zagotovo medeni napitki. Nam znani so predvsem medeni likerji, medica in medeno žganje. Da pa boste lahko presenetili svoje goste v teh prazničnih dneh, vas bom na tiho seznanila s postopkom priprave medenega likerja. Za pripravo likerja prevremo vodo ter dodamo cimetovo skorjo, katero potem ohladimo na 20°C. V drugem loncu do vretja segrejemo žganje in med, katerega ravno tako ohladimo nato med 20° in 30°C. K temu nato prilijemo ohlajeno vodo s cimetom. Vse nato prelijemo v steklenice ter pustimo, da se očisti. Torej delo v roke in silvestrovanje lahko že poteka v družbi odličnega medenega likerja.

Naslednji izdelki, ki jih lahko izdelamo po zaslugi pridnih čebel, so izdelki iz čebeljega voska. Med najbolj znane in potrebne za čebelarje so satnice. Vosek pa uporabljamo še za izdelavo sveč ter okraskov, za razne glazure, za zaščito kovin pred korozijo, za pisanje na velikonočne pirhe ... Vosek nam tako služi za več namenov, v tem prazničnem času celo za kako lepo darilo. Sveče so namreč zelo lepe malenkosti v teh prazničnih dneh in imajo zelo veliko prednosti pred vsemi ostalimi svečami.

Že prej pa smo lahko zasledili, da se v čebeljem ciklusu pojavi tudi ena smola, ki igra veliko vlogo. Čebele s propolisom zaščitijo svoja življenja. S pridelkom iz njega pa mi ščitimo tudi svoj organizem. Propolis je smola, ki se vzame tako iz panja, katerega namočimo v čisti alkohol in pri tem dobimo izvrsten izdelek. Pustimo, da se naredi usedlina in ga precedimo. S tem postopkom si pridobimo propolis, ki ga nato lahko uporabljamo. Propolis se tako prelevi v naravni antibiotik. Uporablja se za razkuževanje ran, pri prehladnih obolenjih, zavira vnetna obolenja ... Prav gotovo pa nima stranskih učinkov kot farmacevtski izdelki. Sedaj smo tako spoznali in bili seznanjeni s številnimi pridelki in izdelki, ki nam jih omogočajo čebele. Spoznali smo tudi, da nam je najbolj znan med. Že od nekdaj so ga uporabljali kot sladilo in zdravilo.

Pri vsem tem pa nam in njim zagotovo pomaga narava. Tako nastane tudi več vrst medu. Za naše kraje znani in v naših krajih pridobljeni so cvetlični med – ki ga čebele naberejo predvsem na sadnem drevju in cvetlicah v spomladanskih mesecih. Potem akacijev med – čebele ga nabirajo ob cvetenju akacije zadnje dni meseca maja in v začetku junija. Za naše kraje sta značilna še kostanjev med in gozdni med, kjer čebele veselo obiščejo še cvetove gozdnih dreves in podrastja. Za naše kraje je značilen tudi med oljne ogrščice, ki se uporablja predvsem za predelavo in je primeren za pripravo kremnega medu. Ob pogo-

Čebelji pridelki in izdelki čebelarja Štefana Dervariča (foto: M. Knap)

voru s čebelarjem Štefanom Dervaričem z Dolnjih Slavečev sem bila seznanjena še s pridelavo ajdovega medu, kate-rega sem lahko tudi okusila. Poleg vseh omenjenih, ki jih čebelarji s pomočjo svojih pridnih čebel lahko ustvarijo v naših krajih, poznamo še hojev med (Notranjska, Pohorje, kočevsko in ribniško območje), lipov med (Tolminsko, Kočevsko, Bela Krajna, Gorenjska in Štajerska), žajbljev med (Primorska) in prav gotovo je še kateri, ki polni naše police. Med nas spremlja ob vsakem koraku, saj ga lahko uživamo samostojno, služi pa nam tudi kot sladilo, uporabljamo ga pri peki, kombiniramo ga s suhim sadjem,... Še preden pa bom zaključila in povzela svoje misli ter spoznanja ob pogovoru, pa nikakor ne smemo pozabiti omeniti, da se skoraj vsi čebelji izdelki uporabljajo v kozmetiki. Čebela tako neposredno skrbi za naše zdravje, počutje in lepoto. V prihajajočih dneh naj nam ti pridelki služijo zgolj za našo lepoto in užitek in ne kot zdravilo.

Mateja Knap

Čebelji pridelki in izdelki čebelarja Alojza Sukiča (foto: D. Krpič)

ZDRAVILNI UČINKI MEDU

Čebele so v naravi nepogrešljive, saj oprahujejo večino uporabnih in divjih rastlin, ki jih uporabljamo za pripravo različnih zdravilnih naravnih pripravkov, ki imajo mnogo pozitivnih učinkov na zdravje. Najpogostejši čebelji pripravki, s katerimi si ob raznovrstnih zdravstvenih tegobah pomagamo doma, so matični mleček, pelod ali cvetni prah, med, propolis in čebelji vosek.

Čebelje izdelke v resnici lahko umestimo tako med prehranska dopolnila kot tudi med naravna zdravila. Z apiterapijo oziroma s pravilno uporabo ustreznih količin čebeljih izdelkov je mogoče krepiti obrambni sistem organizma, pospeševati rast in razvoj, upočasnjevati procese staranja, ščititi organizem pred prostimi radikali, prispevati k detoksikaciji organizma, izboljšati prekrvlenost ter pospešiti procese okrevanja po bolezni, operaciji ali kemoterapiji. Obenem z njimi krepimo poleg fizične tudi psihično kondicijo.

Izdelki se uporabljajo kot naravna zaščita pred prostimi radikali, saj vsebujejo pomembne antioksidante. Le-ti ščitijo organizem pred srčno-žilnimi in pljučnimi boleznimi ter celo pred malignimi obolenji. Vsebujejo tudi rastlinske pigmente, aminokisline, vitamine (vitamin C, A, E in F), oligoelemente, minerale in encime. Največji poudarek se daje vitaminu C, saj vemo, da deluje protivirusno ter ščiti pred prehladom, gripo in drugimi virusnimi obolenji. V nadaljevanju si preberite, kako in na kakšen način si lahko z uporabo navedenih izdelkov na bolj naraven način pomagamo ob različnih zdravstvenih tegobah.

Matični mleček ima zdravilno sestavo, vsebuje 67% vode, bogat je z vitamini C, B in D, manjšo količino vitamina E. Vsebuje tudi nekaj mineralov, encimov in antibakterij. Ravno zaradi omenjenih sestavin velja matični mleček, kot dober antioksidant, za zaveznika dobrega imunskega sistema. Koristen je za zdravljenje alergij, astmo, prebavne težave in druge številne tegobe. Uporablja se tudi kot pripomoček pri hitrejšem celjenju ran, pri zdravljenju impotence, preprečuje tudi simptome artritisa. Pomaga tudi pri nekaterih psihičnih težavah, učinkovit naj bi bil tudi pri blaženju simptomov depresije ter nespečnosti. Je odličen zdravstveni pripomoček pri ženskih tegobah, kot so simptomi PMS-ja, krepi plodnost in blaži menstrualne težave in simptome mene. Deluje pa tudi kot zaviralec staranja, saj vpliva na mehko, gladko in sijočo kožo. Matični mleček je možno uživati v obliki tablet oz. kapsul, lahko pa tudi v obliki posebnega medu, ki mu je dodan. Za nego kože se priporoča krema z matičnim mlečkom, ki je priporočljiva še posebej za suho in občutljivo kožo, učinkovita pa je tudi pri celjenju ran.

Pelod ali cvetni prah deluje podobno kot matični mleček, saj je prav tako naravni antioksidant, ki organizem ščiti pred prostimi radikali ter krepi imunski sistem. Pelod povečuje vitalnost in zmogljivost organizma ter obnavlja celice, izboljšuje delovanje jeter, spodbuja spomin, znižuje povečane vrednosti maščob v krvi. Pomaga pri kožnih boleznih (luskavica in ekcem). Med drugim je tudi priporočljivo zdravilno sredstvo pri preprečevanju boleznih prostate. Cvetni prah zmanjšuje prisotnost histamina, zato se uporablja pri zdravljenju alergij.

Cvetni prah ima veliko zdravilnih lastnosti (foto: D. Krpič)

OD CVETA DO MEDU...

Cvetni prah je živilo, ki deluje hitreje in bolj učinkovito, če ga zaužijemo med obrokom. Žlička cvetnega prahu v kombinaciji s sadjem za zajtrk spodbudi njegovo delovanje in s tem poskrbi za rahlo očiščenje črevesne flore. Posebna pozornost pri uporabi cvetnega prahu je potrebna pri ljudeh z alergijami!

Med je človek že od nekdaj cenil kot hrano in zdravilo. Že grški znanstvenik Pitagora je prepoznal pravo vrednost medu, o čemer priča njegova misel: »Če ne bi jedel medu, bi umrl štirideset let prej.«

Med je naravna mešanica več vrst sladkorjev (največji del predstavljata fruktoza in glukoza), ki sta glavni vir energije v telesu. Poleg sladkorjev so prisotne še beljakovine, aminokisline, aromatične snovi ter minerali (železo, kalcij, fosfor, magnezij, silicij, natrij, kalij). Med vsebuje tudi vitamine (B kompleks, C vitamin, folna kislina, pantotenska kislina...) ter druge snovi.

Med ima pomirjevalni učinek, protimikrobno učinkovitost in pozitiven učinek na prebavila ter antioksidativno delovanje na organizem.

Zaradi visoke vsebnosti mineralov velja kot odlično pomirjevalo, zato ga uporabljamo pri kašlju, hripavosti, vnetju grla, za lajšanje težav pri astmi. Med pomirja kašelj in olajša izkašljevanje ter dihanje.

Zaradi antibakterijskega učinka ga lahko uporabljamo za celjenje ran, opeklin, raznih vnetij, za zdravljenje razjed na želodcu. Pomaga proti mišičnim krčem, pri zgagi, razjedah na želodcu ali dvanajesterniku in deluje rahlo odvajalno (krepi gibljivost črevesja). Pomaga pri boleznih jeter, saj pospešuje presnovo ogljikovih hidratov v telesu in pomaga pri odstranjevanju strupov iz telesa.

Kot močan antioksidant ima pomembno vlogo pri obrambi organizma proti prostim radikalom v našem telesu. Je bogato energijsko hranilo. Še posebej ga svetujemo pri slabokrvnosti, nezadostni prehranjenosti, v stanjih hude fizične obremenitve in zmanjšani odpornosti imunskega sistema ter v starosti pri okrevanju po bolezni.

Danes poznamo več vrst medu (akacijev, cvetlični, smrekov, gozdni, regratov, lipov, kostanjev...) in vsak izmed njih ima specifične lastnosti, kar ima seveda tudi različne učinke na zdravje.

V zvezi z uporabo medu nas že od nekdaj spremljajo dobri nasveti naših babic. Eden takih je, da pri prehladu in angini zaužijemo žličko medu in pol žličke cimeta ter s tem zmanjšamo vnetje.

Tukaj je še en recept za najbolj enostavno masko iz medu: Namočeno krpo s toplo vodo položimo na obraz, da nam odpre pore. Nato med razmažemo po obrazu in ga pustimo delovati 15 do 30 minut. Med nato izperemo s toplo vodo ter za tem še s hladno, da se pore nazaj zaprejo. Navedeno masko praviloma uporabljamo enkrat tedensko.

Propolis je tradicionalno zdravilo z dolgo zgodovino uporabe v medicini. Ima antibakterijski učinek in ga uporabljamo pri raznih vnetjih, ki jih povzročajo bakterije ali

virusi. Učinkuje tudi proti nekaterim glivicam. Največkrat ga uporabljamo pri vnetju grla, raznih razjedah oz. aftah v ustih, herpesu. Učinkovit je tudi pri ustni higieni, saj naj bi preprečeval nastanek kariesa in blažil bolečino po kirurških posegih v ustih. Propolis se uporablja v obliki raznih mazil, alkoholne ali alkoholno-etrne tinkture, pa tudi svečk.

Preizkušeno lahko zatrdim, da tri kapljice propolisa v kozarcu vode pomagajo pri aftah in vnetju grla. Tudi pri kašlju si lahko pomagamo na naraven način, in sicer si pripravimo sirup iz 30 kapljic propolisa, soka 1 limone in 3 žlic medu. Seveda pa tako, kot tudi uradno priznana zdravila, pri vseh ljudeh ti naravni pripravki nimajo enakega učinka na telo.

Čebelji vosek se slabo prebavlja in zaužit nima posebnega učinka na človeka. Zato pa ima toliko več dobrih lastnosti za uporabo na koži. Na koži deluje kot naraven okluziv, ki vpliva neposredno na kislinsko-lipidni plašč kože in posredno na količino vlage v koži. Pospešuje tudi celjenje kože. Uporabljamo ga predvsem pri izdelavi različnih mazil (kozmetičnih izdelkov, farmacevtskih izdelkov). Pogosto se uporablja v svečarstvu, vrtnarstvu, v živilski industriji, za zaščito kovin pred korozijo itd.

Ob koncu še v razmislek:

Glede na to, da se ljudje, ob še tako majhnih zdravstvenih tegobah, najraje poslužujemo kemijsko pripravljenih izdelkov farmacevtskih družb, bi končno morali spremeniti svojo miselnost o uporabi alternativne medicine in se pri zdravstvenih tegobah, ki ne zahtevajo nujno uradne priznane medicinske pomoči (klasične medicine), odločiti za uporabo naravnega načina zdravljenja. Zdravljenje s proizvodi alternativne medicine ima zagotovo manjše stranske učinke na telo, kot jih imajo farmacevtski proizvodi. Naj nas v življenju vodi naslednja misel: »Človeški prvi korak mora biti ta, da se nauči, kako misliti na popolno zdravje; in njegov drugi korak, da se nauči jesti, piti, dihati in spati na popolnoma zdrav način.« (Wallace Delois Wattles)

Tatjana Grah

(povzeto po spletnih virih)

Iz čebeljega satja lahko pridobimo zdravilna izdelka med in vosek (foto: D. Krpič)

MEDENI RECEPTI

MEDENE REZINE

Sestavine:

- 500 g moke
- 250 g cvetličnega medu
- 100 g sladkorja
- 70 g margarine za peko
- 2 jajci
- 250 ml mleka
- 1 žlička cimeta, klinčkov in janeža
- 1 zavitek pecilnega praška
- 1 žlička limonine lupine
- 100 g sesekljanih mandljev

Margarino, sladkor in jajca penasto zmešamo, dodamo med in mleko, nato dišavnice (cimet, klinčke, janež), limonino lupino in mandlje. Na koncu dodamo moko s pecilnim praškom in vse skupaj narahlo s kuhalnico premešamo. Maso vlijemo na namazan pekač in pečemo dobro uro pri temperaturi 180°C. Proti koncu prekrijemo s peki papirjem, da pecivo ne porjavi preveč. Pecivo narežemo na rezine.

Medene rezine (foto: T. Rajbar)

MEDENA RULADA

Biskvit:

- 4 jajca (ločimo beljake in rumenjake)
- 4 žlice sladkorja
- 2 žlici medu
- 4 žlice moke
- malo sode bikarbone

Krema:

- 15 dag sladkorja v prahu
- 15 dag margarine
- 16 dag mletih orehov
- limonina lupina

Rumenjake zmešamo s sladkorjem in postopoma dodajamo med, moko in sodo. Maso vlijemo v pekač in pečemo približno 20 minut v vnaprej ogreti pečici na 180°C. Pečen biskvit zvijemo s krpo v rulado. Ohlajenega premažemo s kremo in znova zavijemo. Nato postavimo za nekaj časa v hladilnik. Pa dober tek!

Tadeja Rajbar

Medena rulada (foto: T. Rajbar)

ČEBELE SAMOTARKE

Čebele samotarke so skupina žuželk, ki za razliko od domačih čebel, katere živijo v skupinah (rojih), živijo bolj samotarsko življenje. Lahko gnezdijo v skupinah, vendar je za njih značilno, da vsaka samica sama poskrbi za svoj zarod. Na območju Slovenije je bilo do zdaj determiniranih približno 560 različnih vrst divjih čebel, od tega je približno 35 vrst čmrljev, velika večina ostalih čebel pa živi samotarsko življenje. Gnezdijo v manjših luknjah v lesu, v stenah, v zemlji v steblih suhih rastlin, lahko celo v polžjih hišicah. V gnezdo, ki je ponavadi globoko v luknji, odložijo oplojeno jajčece, katero oskrbijo s hrano - mešanico rastlinskega peloda in medicne, nato pa vhod v

luknjo zaprejo z blatom. S tem se pri čebelah samotarkah skrb za potomstvo konča. Iz jajčec se razvijejo ličinke, ki se hranijo z nastavljenno hrano, nato pa se zabubijo. Na plano se pregrizejo kot odrasle čebele samotarke šele naslednje leto.

Podobno kot domače čebele, imajo tudi čebele samotarke na telesu strukture, ki jim omogočajo prenašanje peloda (gosto dlakave zadnje noge ali spodnji del zadka), zato tudi te divje čebele veljajo za odlične opraševalke rastlin. Nekatere vrste so pri tem opravilu še precej bolj uspešne kot domače čebele. Npr. za vrsto rogato dišavko je značilno, da je pri opraševanju do desetkrat uspešnejša

Čebela samotarka – rogata dišavka (foto: K. Malačič)

od domače čebele. Torej, čeprav ne nabirajo medu, so za ljudi zelo pomembne in v okolju, kjer jih je veliko, so bolj rodne tudi žužkocvetne kulturne rastline. Žal pa v naše okolje vnašamo vse več snovi, ki imajo na te in druge žuželke velik negativen vpliv in marsikatera vrsta divjih čebel je že zelo ogrožena. Problematična so predvsem fitofarmacevtska sredstva (škropiva) in njihova pretirana in napačna raba. Zelo je pomembno, da se ne škropi sredi dneva, še posebej ne, če je sončno ali če piha veter. Če želimo pomagati sebi in čebelar samotarkam, je dobro omejiti fitofarmacevtska sredstva, ohranjati cvetoče travnike, ekstenzivne sadovnjake in mejice, lahko pa jim pomagamo tudi s tako imenovanimi hoteli za žuželke, ki so lahko sila preprosti: kos lesa navrtamo z luknjami premera 6-10 mm ali v snop povežemo narezano trstičje. Lahko tudi damo domišljiji prosto pot in naredimo prave pravcate hotelčke. Ne glede na to, če bo naš žuželčji hotel preprost ali razkošen, pomembno je, da je na suhem (pod streho) in da ga postavimo v okolje, kjer je veliko cvetočih rastlin, kot so npr. travniški ekstenzivni sadovnjaki.

Kristjan Malačič

Hotel za žuželke stoji na ekstenzivnem travniku pri Gradu (foto: K. Malačič)

MLADI LONČARJI

Uspehi mladih lončarjev iz preteklih let nas tudi letos vabijo k lončarskemu vretenu. V starejši skupini lončarskega krožka se spopada z glino 14 učencev od 5. do 9. razreda. Učenci spoznavajo tradicionalni način lončarjenja, z veseljem pa ustvarjajo tudi po lastnem navdihu. Mladinski informativni in kulturni klub Murska Sobota je letos poleti organiziral prvi MIK-kov poletni tabor za otroke. Otroci so med drugim ustvarjali tudi z glino. Zaključni družabno-kreativni dan so preživel ob naši lončarski peči, kjer smo njihove izdelke prepustili objemu ognja. Od 24. do 27. septembra 2015 je šola že peto leto izvedla delavnice oblikovanja gline za dijake Srednje šole za oblikovanje in fotografijo Ljubljana. Na delavnicah so dijaki svoj sodobni umetniški način izražanja združili s tradicionalnimi tehnikami oblikovanja gline na lončarskem vretenu. V soboto, 26. septembra, smo v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Javnim zavodom Krajinski park Goričko v okviru Dnevov Evropske kulturne dediščine izvedli žganje lončarskih izdelkov po starodavni, tradicionalni metodi. Žganje je izvajal lončarski mojster Štefan Zelko, ki je kot eden najboljših lončarjev na Slovenskem vpisan na Unescov seznam žive kulturne dediščine.

Karel Šalamon, mentor lončarskega krožka

Učenci imajo tudi precej lastnega navdiha (foto: K. Šalamon)

Zaključni ustvarjalni dan ob lončarski peči pri OŠ Grad (foto: K. Š.)

JESENSKO LISTJE

Učenci od 1. do 4. razreda, ki obiskujemo lončarski krožek, smo iz gline v teh jesenskih dneh izdelali jesensko listje. Najprej smo v glino odtisnili liste različnih dreves. Ko so se posušili, jih je učitelj Karel dal v peč, kjer so se pri visoki temperaturi spekli. Tako pripravljene liste smo pobarvali s tempera barvami. Pobarvane liste je učiteljica Metka »posprejala« z brezbarvnim lakom, da se barva ne bo luščila.

Zdaj krasijo steno šolske jedilnice. A kot se za jesen »spodobi«, da listje z dreves odpada, je tudi nam en list odpadel...

Člani lončarskega krožka – mlajša skupina

Za prihodnost lončarstva na OŠ Grad se ni treba bati (foto: M. Recek)

DNEVI DEKD NA GRADU

Namen Dnevov evropske kulturne dediščine je spodbuditi zanimanje javnosti za varstvo kulturne in naravoslovne dediščine in javnosti predstaviti idejo o skupni kulturni dediščini, o bogastvu in kulturni raznolikosti Evrope, spodbujati k reakciji na socialne, politične in ekonomske izzive.

Mati (Tina Vidonja) prerokuje svoji hčeri (Maja Klement), kaj se bo zgodilo v prihodnjem letu (foto: H. Klement)

Pri Gradu na Goričkem so potekali med 28. septembrom in 2. oktobrom 2015. Koordinator je bil Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije v sodelovanju z Zavodom Krajinski park Goričko. Sodelovali smo tudi učenci OŠ Grad in se predstavili s tremi prizorčki iz običajev življenja naših dedkov in babic, ki smo jih pripravili pri literarnem krožku. Prvi običaj prikazuje sosedo, ki pride pogledat dojenčka in mu v odsotnosti matere reče, da je lep ter ga s tem uroči. Na srečo babica pozna, kako se rešiti uroka. V drugem običaju se žena toži možu, kaj vse ima njena sosedo, ona pa ne. V tretjem običaju pa je prikazano vedeževanje matere, ki prerokuje svoji hčeri o tem, kaj se ji bo zgodilo v prihodnjem letu.

Obiskovalci so si lahko postregli tudi z domačimi dobrotami s stojnic.

Maja Klement, 8. razred

TENIŠKA IGRA ZANIMIVA UČENCEM

V sklopu izbirnega predmeta šport se učenci srečujejo z najrazličnejšimi športi, jih spoznavajo in se preizkušajo tudi v sami igri. Pred kratkim so tako postali teniški igralci, saj smo na Turistični kmetiji Ferencovi v Krašjih organizirali osnovni tečaj tenisa. Tečaj je potekal pod vodstvom Jerneja Jakopine, trenerja Teniške šole Jakopina iz Murske Sobote, in Stanka Holsedla, člana teniškega kluba Goričko. Dobri dve uri so učenci spoznavali osnovne udarce pri tenisu, kot so forhand, backhand in začetni udarec - servis. V začetku so bile težave, po nekaj udarcih pa so se nekateri hitro ujeli in raznovrstni udarci so se kar vrstili. Učencem je bilo prikazano vseh in nekateri so že spraševali, kje bi lahko spoznali še kaj več o teniški igri. To pa je bil tudi naš cilj, saj smo želeli s tečajem navdušiti mlade, da se včlanijo v teniški klub in začnejo s treniranjem tenisa. Mogoče pa bomo v prihodnosti dobili tudi kakšnega perspektivnega teniškega igralca, ki bo ponesel ime naše pokrajine širom po Sloveniji.

Anita Horvat, športna pedagoginja

Tudi mi znamo igrati tenis (foto: J. Jakopina)

NATEČAJ MLADOST V MOČVIRJU

Nagrajena prispevka državnega natečaja Mladost v močvirju

IZ KOŠA SO GLEDALE LE NJENE ČRNE OČI

Komaj so se dobro začele počitnice, že je tu novo šolsko leto. Sedmi razred! Spet bom morala sedeti za knjigami, delati naloge, brati ...

Čakaj! Berilo bi pa lahko že zdaj prelistala. Mogoče najdem kakšno zanimivo zgodbo ...

Zgodba, ki me je pritegnila, je zelo zanimiva - žalostna in vesela hkrati, saj se je polanski mamici želja sicer uresničila, a bi bilo morda bolje, če se ji ne bi.

Zgodba me je pretresla, zato sem jo pripovedovala vsakemu, ki sem ga srečala.

Tako sem naletela tudi na sosedo Iloško. Ko sem ji pripovedovala o življenju Radošičeve mamice, mi je tudi ona zaupala svojo zgodbo.

Šest let je štela, ko se je pri Gradu začela vojna. Po vasi so korakali madžarski in nemški karabinjerji, iskali so Žide in partizane. Hülovi so bili za ta čas kar dobro situirani, imeli so namreč pekarno in gostilno. S tovarnjakom so razvažali blago po sosednjih vaseh. Ko je oče izvedel, da se v starem grajskem poslopju skrivajo partizani, je vedel, da bo prišlo do hajke. Cele dneve je tuhtal, kako rešiti vsaj nekaj blaga, da bi, če bodo vojno preživel, lahko nadaljevali z delom. Stvari je počasi odnašal v gozd in jih tam skrival. Že pri prvem mimohodu sovražnika so ostali brez vsega, saj so Švabi zavohali, da so Hülovi Židje. Ostali so seveda tudi brez prevoza.

Zdaj je Iloškin oče ugotovil, da je življenje v njihovi hiši za ženo in otroka preveč nevarno. Iz kleti je prinesel star koš za žemljice, poklical je strica in mu malo Iloško s košem vred oprtal na hrbet. Tako so zapustili vas. Iloška je bila ravno dovolj velika, da so iz koša gledale le njene črne oči. Te so, čeprav je bila otrok, povsod videle le stisko in strah.

Ljudje so trepetali pred nasiljem in pomanjkanjem, trpeli so lakoto, izza vsakega vogala je nanje prežala smrt.

Mala Iloška je torej z mamo zaživela pri stricu, v kleti, da ju ne bi našli Nemci.

Že naslednji dan sta izvedeli, da so očeta odpeljali v Dachau.

Od mame je v nekaj dneh ostala le senca, Iloška pa je verjela, da se bo ata vrnil. Mora se! Rada bi se spet stisnila k njemu, on pa bi ji dal vročo žemljico ...

Lačna je bila! Potem ju je nekega dne stric razveselil z novico, da se lahko vrnete domov. Minili sta dve leti. Ko je Iloška zagledala očeta, se je prestrašila. Bil je ves zguban, osivel, tehtal je le 36 kg. Toda iskra v njegovih očeh še ni ugasnila. Počasi sta z mamo nosila stvari iz gozda in začela na novo urejati trgovino. Zemlje namreč niso imeli, zato so morali nekako preživeti.

Pa so doživeli nov šok. Nekega dne so se na motorjih iz Murske Sobote pripeljali aktivisti, popisali so stvari, udarili pečate in odpeljali vse, kar se je dalo.

Mala Iloška se je zakadila v prvega, ki je dvignil vrečo, brcala je in kričala ter vpila, naj jim pustijo vsaj moko, da ne bodo umrli od lakote.

Pa ni nič pomagalo. Ostali so brez vsega.

Končno so se jih usmilili vaščani. Mamo so zaposlili na posestvu, da jim je ob večerih, utrujena in zgarana, pripravljala vsaj kruh.

Ko sem to slišala, sem se vprašala: »Je bil tudi Iloškin oče vsak dan manjši?

Gotovo!

A junaki so bili vsi, ki so upali in preživel.

Špela Makari, 7. razred

MOJ DEDEK JE ODRAŠČAL DRUGAČE KOT JAZ

Ah, ta Radošičeva mamica!

Komaj se je sin vrnil, že ga je klicala vojna.

Pa sem zmeraj, ko mi je dedi razlagal, da moram dobro premisliti, česa si želim, ker se mi želja lahko uresniči, le neumno gledala in si mislila:

»Presneto, pa saj zato si menda želim!«

Oporekala pa mu nisem, ker se najina razprava zmeraj zaključila z besedami:

»Te bo že življenje izučilo!«

Ja, v starih časih je bilo vse drugače. Življenje je bilo težko. Šola ni bila obvezna in otroci so večkrat manjkali pri polju. Pa ne zaradi tega, da se jim ne bi dalo, ampak ker so morali pomagati doma, pri delu na kmetijah. Največkrat so pasli živino, nosili mleko in podobno. Tudi odrasli niso hodili v službe kot danes, preživljali so se s kmetijstvom. Pa se vrnimo k dedku, ki mi vsak dan pove kakšno zani-

mivo zgodbo iz svojega življenja. Včasih mi očita, kako smo danes mladi razvajeni, da včasih še pomislili niso na jezikanje, saj so bili potem kaznovani. A kazen ni bila kot danes, ko nam starši vzamejo telefon ali kaj podobnega, takrat so jih dobili s pasom ali s šibo po ta zadnji, ali pa so morali klečati na koruzi ...

Dedek pravi, da je moral vstati že zelo zgodaj. Pred začetkom pouka so morali pomolsti živino, odnesti mleko in napasti živino. Ko so to opravili, so se pripravljali za šolo. Torbo je imelo malo otrok, zvezke so nosili pod pazduho, obuti so bili v prevelike čevlje, včasih so bili bos. Ker je bilo v družini veliko otrok, si niso mogli privoščiti novih oblek, ampak so bili oblečeni v stara in raztrgana oblačila. V šolo so hodili peš, tudi pozimi, ko je bilo meter in več snega. Hodili so po prašnih makadamskih cestah ali pa so ubrali bližnjico skozi gozd.

Takrat ni bilo telefonov, zato so se vse dogovorili v šoli. Ni bilo televizije ali računalnika, zato so prosti čas, če so ga slučajno imeli, preživeli v naravi, najraje v gozdu ali ob kakšnem potoku. Tam so se igrali razne igre, za katere niso potrebovali igrač. Gradili so mlinčke iz vejic, tekmovali so v metanju kamenčkov, skakali, se skrivali, plezali po drevesih, ...

Ko so se zvečer vrnili domov, jih je čakalo še veliko dela. Med vsemi opravili je imel moj dedek najrajši pripravo silosa. Najzabavnejše je bilo teptanje. Takrat so prišli pomagat tudi sosede, zabavali so se, ko so skakali in se obmetavali s travo.

Ko je bil dedek že starejši, je babici včasih lahko privoščil kakšno čokoladico in se ji s tem prikupil. Včasih sta cele dneve sedela na paši in se pogovarjala. Večkrat se jima je zgodilo, da se je živina pomešala in popasla sosedovo travo, saj nista bila pozorna, zato sta bila kaznovana.

Veliko sta se družila in počasi odrasčala. Dedek je zrasel v postavnega fanta, babica pa v lepo dekle. Iz tesnega prijateljstva se je začela razvijati sramežljiva ljubezen. Čeprav sta si bila že od nekdaj všeč, nobeden ni zbral poguma, da bi naredil prvi korak in drugemu zaupal svoja čustva. Končno se je dedek opogumil. Nabral je šopek ivanjščic in se ji počasi približal. Izročil ji je šopek, ona pa ga je navdušeno objela, saj je že dolgo sanjala o tem trenutku. Dedek je kmalu po poroki dobil kmetijo in babica

je postala »vertinja«. Živela sta skromno. Imela sta le to, kar sta pridelala v potu svojih obrazov, z žulji svojih rok. A ljubezen premaga vse težave. Zavedala sta se, da imata drug drugega - osebo, na katero se nasloniš, ko ti je hudo. Ko je babica pričakovala prvega otroka, pa se je dedek odločil, da si le-ta zasluži boljše življenje, zato je odšel na delo v Nemčijo. Daleč od doma! Babica ga je zelo pogrešala. Najtežje je bilo zvečer, ko je bila polovica postelje prazna. V snu jo je dedek nežno božal po laseh, jo objemal in ji šepetal besede ljubezni.

A ko se je prebudila, je bila njegova postelja hladna, njej pa so po licu polzele grenke solze. Kmalu se jima je rodila hčerka in babica si je bolj kot kdaj prej želela, da bi bil dedek doma, da hčerka ne bi odrasčala brez očeta.

Tako sta živela, dokler ni njuna hčerka odrasla in dobila svojega otroka - mene!

Ja, moj dedek se rad spominja svoje mladosti. Včasih me mika, da bi tudi jaz poskusila, kakšno je bilo življenje nekoč, a me skrbi, da ne bi zmogla brez televizije, računalnika in telefona.

Dedek sicer trdi, da je »tehnologija« nadomestila druženje s prijatelji, zato se mladi spreminjamo v robote. A želje gotovo še imamo.

Če bi se mi le izpolnile ...

Pa ne tako kot Radošičevi mamici!

Tina Vidonja, 9. razred

DROBTINICA 2015

Na OŠ Grad se zavedamo pomena solidarnosti in dobrodelnosti. Prav to je bil tudi razlog, da smo se odzvali povabilu RKS OZ Murska Sobota, da kot šola sodelujemo v dobrodelnem projektu Drobttinica 2015.

Tako smo z devetošolci 16. oktobra, ob svetovnem dnevu hrane, v trgovskem centru Interspar Murska Sobota na stojnici v zameno za kruh zbirali prostovoljne prispevke mimoidočin. Zbrane prispevke bomo namenili za kritje prehrane našim učencev iz socialno šibkejših okolij. Za vsak prispevek mimoidočin se iz srca zahvalujemo.

Milena Horvat, svetovalna delavka

Vsak prispevek, četudi je majhen, je dragocen (foto: Albina Knapp, sekretarka RKS OZ MS)

MEDNARODNO SODELOVANJE

OŠ Mursko Središče je v petek, 20. novembra 2015, organizirala že tradicionalno prireditev »Naš mali kraj«, ki smo se je udeležili tudi učenci OŠ Grad skupaj z učitelji. V Mursko Središče smo se tako odpravili Zarja, Tine, Špela ter učiteljice Marija, Elizabeta in Bojana.

Prireditev je bila organizirana z namenom ohranjanja kajkavskega narečja. Letos je sodelovalo 27 šol iz Hrvaške in dve iz Slovenije. Poleg naše šole se je prireditve udeležila tudi Dvojezična osnovna šola Lendava. Srečanje se

OŠ Grad se je predstavila s pesmijo »Za vsaku dobro reč« (foto: B. Škodnik)

je začelo z delavnicami, v katerih so učenci pripravljali predstavitve, s katerimi bi prikazali ohranjanje narečnih besed. Teh delavnic se mi na žalost nismo udeležili, ampak smo prišli na zaključni del prireditve, kjer so se šole predstavljale. Naša šola je drugače sodelovala na literarnem in glasbenem natečaju. Na literarnem natečaju pod vodstvom učiteljice Marije Štesl sta se izkazala Tine Fujs Perša in Špela Makari s pesmijo, ki opisuje pobiranje krompirja. Pesem nosi naslov »Za svaku dobro reč« in to pesem sem zapela na zaključni prireditvi pod vodstvom učiteljice Elizabete Sarjaš.

Prireditev je bila zelo dobro organizirana in stkale so se nove prijateljske vezi med dvema šolama, ki prihajata iz različnih držav.

Zarja Škaper, 7. razred

razreda, ki so vpisani v šolskem letu. Največja pomoč na učenca na šolsko leto znaša okvirno 6 evrov.

Od vsega začetka smo se v ta projekt vključili tudi na naši šoli in se vsako leto ponovno prijavimo. Učenci 4., 6. in 8. razreda izpolnijo na začetku in na koncu šolskega leta anketo o poznavanju in uživanju sadja in zelenjave. O pomenu sadja in zelenjave se pogovarjamo pri urah pouka, razrednih urah, na dnevih dejavnosti.

Sadje razdeljujemo v posebnem kotičku v avli šole enkrat ali dvakrat v tednu. Sadje nabavljamo pri lokalnih pridelovalcih.

S sodelovanjem v tem projektu želimo našim učencem še dodatno omogočiti uživanje več sadja, kar vsekakor krepi zdravje in počutje posameznika.

Učiteljica Amalija Sukič

SHEMA ŠOLSKEGA SADJA IN ZELENJAVE

S šolskim letom 2009/2010 je po šolah začel veljati ukrep EU kmetijske politike, ki šolarjem zagotavlja brezplačno sadje in zelenjavo. Namen tega ukrepa je ustaviti zmanjševanje porabe sadja in zelenjave, hkrati pa omejiti naraščanje prekomerne telesne teže in debelosti pri šolarjih. Slednja namreč povečuje tveganje za nastanek številnih bolezni sodobnega časa (sladkorna bolezen tipa 2, srčno-žilne bolezni, rak, osteoporoza, itd.).

Uživanje sadja in zelenjave krepi zdravje in počutje posameznika (foto: A. Sukič)

Evropska komisija je po obsežni študiji ugotovila, da je SŠSZ eden od ukrepov, ki bi lahko dolgoročno pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja. V ta namen je Evropska unija Državam članicam namenila določeno finančno pomoč za brezplačno razdeljevanje sadja in zelenjave učencem, pri čemer je dala velik poudarek pomembnosti vključevanja spremljajočih izobraževalnih in promocijskih aktivnosti. Zainteresirana osnovna šola se za vsako šolsko leto posebej prijavi v shemo, kjer ji Agencija RS za kmetijske trge in razvoj odobri predvideno višino pomoči za tekoče šolsko leto. Pomoč je predvidena za povrnitev stroškov nabave sadja in zelenjave, in sicer izključno za učence od 1. do 9.

JAVORJI KRASIJO ŠOLSKO DVORIŠČE

Vsi učenci in delavci OŠ Grad smo se v sredo, 11. novembra 2015, na lep sončen jesenski dan zbrali pred šolo. Na isto mesto, kjer so še lani stale stare breze, smo skupaj z direktorico občinske uprave Marjeto Geld zasadili 15 mladih javorjev. Želimo si, da bi ti na novo zasajeni javorji rastle z nami in nam čim prej delali senco v poznih pomladnih dneh.

Učiteljica Mateja Hladen

Ravnatelj Viktor Navotnik je v prisotnosti učencev in delavcev šole zasadil mlade javorje. (foto: K. Šalamon)

BOŽIČNI BAZAR

Učenci OŠ Grad so skupaj z učitelji pripravili že 4. tradicionalni božični bazar, ki je potekal v petek, 27. novembra 2015. Prireditev se je pričela ob 16.30 uri s krajšim kulturnim programom v šolski telovadnici. Učenci so z učiteljico Elizabeto poskrbeli za pravi mali pevski spektakel, izkazali pa so se tudi učenci petega razreda pod vodstvom učiteljice Urške, ki so uprizorili dramsko igro Babica Marmelada.

Po programu so se obiskovalci ustavili zunaj ob stojnicah, ki so bile obložene z božičnimi izdelki učencev. Tukaj so lahko našli marsikaj, od adventnih venčkov, izdelkov iz ličja pa vse do iz lesa izrezljanih sani z rolco blagajniškega papirja in darilnih škatlic z motivom božiča. Privoščili so si lahko tudi pecivo.

OŠ Grad je tako skupaj s šolskim skladom izpeljala enkraten dogodek, ki je bil hkrati čudovit uvod v adventni čas.

Ines Šišić, 9. razred

Obiskovalci so uživali med božično okrašenimi stojnicami (foto: K. Šalamon)

POMAGAJMO ODPRTIH SRC

Dobrih del ne delamo zato, da nam bodo povrnjena, podarjamo jih iz srca.

(Bryan Robinson)

Učenci naše šole in otroci vrtca sodelujemo pri mednarodnem projektu Tkanje prijateljskih vezi, ki letos poteka pod imenom Igrača za vsakega malega junaka.

Pri tej akciji zbiramo rabljene, vendar še uporabne plišaste igrače. Zbrane igrače bomo podarili otrokom Bosne in Hercegovine. Učenci skozi to akcijo tkejo prijateljske vezi in se zavedajo pomena humanitarnosti.

Milena Horvat, svetovalna delavka

Tkanje prijateljskih vezi se začne že pri najmlajših (foto: K. Šalamon)

MAMICA IN OČKA BERETA

Letos smo v starejši skupini začeli z dejavnostjo, ki smo jo poimenovali Mamica - očka bereta. Vsak petek se nam v igralnici pridruži eden od staršev in otrokom prebere zgodbico. V vrtcu s tem spodbujamo veselje do branja knjig in razvijamo besedni zaklad. Otroci so nad obiskom staršev veseli, z veseljem jim prisluhnejo in sodelujejo. V tem letu smo imeli že več obiskov.

vzgojiteljica Irena Hüll

Mamica Mateja je brala zgodbico otrokom (foto: Klaudija Gomboc)

PLAVALNI TEČAJ

V mesecu oktobru so se otroci, ki bodo v jeseni vstopili v šolske klopi, udeležili plavalnega tečaja. Pod burnim očesom in delom vzgojiteljic Irene Hüll in Barbare Stančević so otroci dosegli skoraj nemogoče. V štiri dneih so dosegli zelo dobre rezultate in se vsi vpisali v vrste plavalca pripravnika. Nekaj otrok je osvojilo naziv plavalec. Kot največji dosežek v vrtcu pa je prav gotovo osvojitev Modrega delfinčka, kjer mora otrok preplavati 35 metrov s poljubno tehniko brez vmesnega dotika dna.

vzgojiteljica Irena Hüll

Kot kamen smo prišli, kot ribice odšli (foto: I. Hüll)

JURI MURI NA OBISKU

Ob tednu otroka nas je obiskal pravljčni junak Juri Muri. Predstavil nam je dogodivščine, ki jih je doživel, ko je odpotoval v Afriko. Kljub temu, da se ni hotel umivati in je mislil, da so v Afriki vsi črni, ker se ne umivajo, je doživel veliko presenečenje. Da bi bil bolj čist, so mu pomagali tudi otroci in ga umili. V tem tednu smo imeli tudi kostanjev piknik s starši, prisluhnili glasbeniku Mišu Kontrecu ter si ogledali predstavo Jesenska.

vzgojiteljica Irena Hüll

Otroci so zaigrali z Mišom Kontrecom (foto: K. Gomboc)

V VRTCU SE JE PREBUDIL ZMAJ KAČ

Da bi tudi mi v vrtcu doživeli prebujanje gračkega zmaja Kača, smo se otroci starejše skupine v vrtcu podali v čas, ko je bilo na gradu še pestro življenje. Spoznavali smo, kako so takrat živeli, kaj je kdo delal. Ob obisku gradu smo

Otroci so izdelali svojega zmaja (foto: K. Gomboc)

slišali zgodbo o zčaju Kaču in se odločili, da ga sami izdelamo takšnega, kot si ga predstavljamo mi. In v skupini vzgojiteljice Irena Hüll in Klaudije Gomboc je nastal zmaj Kač. Če se vam dopade, pa presodite sami.

vzgojiteljica Irena Hüll

SREČANJE Z DEDKI IN BABICAMI

Stari starši imajo za mlade družine neprecenljivo vrednost. Zato od njih tudi odrasli vedno znova pričakujemo oporo in pomoč. Dedki in babice so tisti, ki dajejo varnost in zavetje. Nič koliko babic in dedkov vsakodnevno prihaja v vrtce po svoje vnuke, zato se tudi mi vsakodnevno z njimi srečujemo. Da bi se jim tudi otroci zahvalili za vso skrb in dobroto, smo v vrtcu pripravili skupno srečanje, ki smo ga popestrili s kulturnim programom in družabnim srečanjem.

Klaudija Klement

Otroci so se imeli lepo z babicami in dedki (foto: K. Klement)

TEK PODNEBNE SOLIDARNOSTI

V petek, 13. novembra 2015, smo v vrtcu pri OŠ Grad izpeljali jesenski kros »Tek podnebne solidarnosti«. Otroci in starši so tekli solidarnostni tek do ljudi v revnejših državah, predvsem v Afriki, ki jih posledice podnebnih sprememb najbolj prizadenejo. V ta namen je vsak otrok poskušal preteči čim več krogov (kilometrov). Tek se je udeležilo 63 »tekačev«. Med tekači so bili v glavnem otroci, stari 2 do 6 let. V eni uri smo pretekli skupaj 17.700 km. S pretečenimi kilometri vseh udeležencev smo ustvarjali

Otroci so tekli za ljudi v revnejših državah (foto: K. Gomboc)

krog solidarnosti okoli planeta Zemlja. Ker smo bili s temkom zadovoljni, smo se odločili, da tek spomladi ponovimo.

vzgojiteljica Irena Hüll

MIKLAVŽEV BAZAR

V soboto, na predvečer prihoda Miklavža, smo v vrtcu organizirali že drugi Miklavžev bazar, ki je potekal v kulturni dvorani. S pomočjo nekaterih staršev smo pripravili kulturni program, sledil pa je tudi prihod Miklavža, ki je otroke skromno obdaroval. Zunaj so bile postavljene stojnice, na katerih so bili ponujeni izdelki, ki smo jih izdelali v vrtcu. Prostovoljne prispevke, ki so jih darovali, bomo namenili za nakup igrač. Vsem, ki so nam pomagali pri pripravi in izvedbi našega že tradicionalnega Miklavževega bazara, se v imenu otrok in strokovnih delavk vrtca kar najlepše zahvaljujem.

Klaudija Klement

Miklavž je obdaril otroke (foto: Herman Klement)

NOČ GRAČKOGA ZMAJA

Občina Grad se je v sodelovanju z domačimi društvi in Krajinskim parkom Goričko odločila, da priredi prireditve, ki bo opisovala naše okolje, ki bo pristna in ki bo širila dobro med ljudmi. Katera bo temeljila na naši bogati, domači kulinariki in katere cilj bo povezovati zgrajeno Vulkanijo, Krajinski park Goričko in Občino in tako pripeljati čim več ljudi v naše kraje. Če želimo »turizem«, se moramo zanj truditi in delati na tem. Vsaka priložnost je nabiranje točk za naprej. Zavedati se moramo dejstva, da se le zadovoljen obiskovalec vrne. Torej splošno znano dejstvo je, da ko se več subjektov odloči za nekaj skupnega, je pozitivna moč za vse ljudi, ki sodelujejo pri enem skupnem projektu in tudi moč za vse ostale prisotne.

Tako smo izbrali lokalno pripovedko o zmaju Kaču. Pripovedka o zmaju Kaču, ki mu je grajski konjar ukradel krono in jo prinesel pohlepnemu graščaku tukajšnjega gradu, živi med nami več stoletij in se prenaša iz roda v rod, to je živa pripovedka naših babic. S prireditvijo želimo, da bomo res ponosni na produkte, ki jih ustvarjamo, ki jih naše roke pripravljajo, da ne odidejo v pozabo. Širiti moramo kulturo tega kraja in takšna prireditev je idealna priložnost za to. Poseben pečat prireditvi dodaja pristno naravno okolje.

In ko se je narava obarvala v svojo jesensko idilo, ko je sonce obsijalo grajski park, se je začela »Noč gračkoga zmaja«. Na prireditvi je sodelovalo 9 domiselno okrašenih stojnic, ki so jih pripravila domača društva: Društvo LUKAJ iz Motovilec, ŠD Kovačevci, ŠRD Dolnji Slaveči, ŠD Kruplivnik skupaj z DŽD Kruplivnik, Društvo SKOURIŠ, Društvo Gračka pomlad, NK Grad, ŠD Vidonci in ŠD Radovci. Društva so pripravila domače goričke jedi: gibanice, repnjače, retaše, posolanke, pogače, ocvirkove pogače, bograč, domači kruh z ocvirkovim namazom in zaseko, langaš, pajani kruh, pečene kostanje in druge slastne dobrote, ki jih še vedno pripravljajo doma goričke gospodinje, vse pa je povezovala tudi tematika grajskega življenja in zmaja Kača. Tako smo se lahko okrepčali z »zmajevo gibanico«, »zmajevimi repki«, »zmajevim kislim zeljem«, »zmajevim bogračem«, »grofovo gibanico«...

Zmaj Kač je v zadnjih letih malce počival, tokrat pa se je prebudil in je začel iskati svojo nekoč ukradeno krono, ki je sinonim za blagostanje in sožitje med ljudmi. Šele ko bo namreč krona vrnjena njegovemu pravemu lastniku, bo na našem območju zavladal mir in vse dobro. Celotno dogajanje je spremljal pester glasbeni program, v katerem so sodelovali izključno slovenski izvajalci. Na prireditvi seveda ni manjkalo grajske gospode, vitezov, ki so za en dan in eno noč zavzeli »Kačovo gnezdo«. Za pravo srednjeveško dogajanje so poskrbeli vitezi s prikazom bojevanja in srednjeveškimi plesi. Na prireditvi ni manjkala niti dvorni norček, kajti v vsakem gradu je tudi ta živel.

Občinska uprava z županjo Cvetko Ficko se zahvaljuje vsem društvom in ostalim, ki so kakorkoli pripomogli, da je bila prireditev uspešna in dobro izpeljana.

Mihaela Žokš

Grački zmaj se je prebudil iz dolgega spanja

Zmaj bdi nad grajskim parkom

Spretnе roke

Dvorni norček je zabaval obiskovalce

Popoldan v grajskem parku

Grajska gospoda ob zmaju

Na grajskem dvorišču

Zmaji v grajskem parku

Zmajev štand

Zmagovalec dobi krono!

Grački zmaj je dobil krono nazaj

Nadaljevali so se ognjeni boji

Tudi grofica je zaplesala

Dobri vitez

Še malo, pa greva na oder

Vitezi čakajo na boj

Srednjeveška krčma...

Igre za najmlajše

Grajski plesi

Zmaji v grajskem parku

Skupina Gita

Se bo boj pričel?

Julie & The Diamonds

Noč v parku

Grački zmaj s krono

USTVARJALNE DELAVNICE ZA OTROKE

Članice DŽD Kruplivnik so se v letošnjem letu odločile za malo drugačno prireditev kot doslej. Namesto razstave ročnih del so se odločile, da bodo skušale razveseliti otroke. Zato so organizirale najprej predstavo za otroke, katero so zaigrale članice gledališke skupine »Pikepoke« in se predstavile z igro »O petelinčku, ki se je učil kikirikati«. S predstavo so nasmejale tako mlajši kot starejši del občinstva. Sledile so ustvarjalne delavnice za otroke, kjer so otroci barvali, lepili, izrezovali ipd. Ob prijetnem druženju nas je razveselil še Danijel Smodiš, ki je prisotne po želji popeljal na kratek izlet s kočijo s konjsko vprego. Želimo si, da bi v prihodnje bilo takih srečanj še več.

Tadeja Rajbar

Ob petelinčku so se vsi prisrčno nasmejali (foto: T. Rajbar)

OBČINSKI NOGOMETNI TURNIR

ŠD Radovci je bilo organizator tradicionalnega turnirja v malem nogometu za prehodni pokal občine Grad. Turnir je bil izveden 1. avgusta 2015 s pričetkom ob 14. uri. Udeležilo se ga je 8 ekip znotraj občine, in sicer: ŠD Radovci, ŠD Vidonci, ŠD Kovačevci, ŠD Kruplivnik, DŠKT Lukaj Motovilci, KMN Grad, NK Grad veterani ter NK Grad mladinci.

Na turnirju je največ znanja pokazala ekipa KMN Grad (foto: Dominik Ficko)

Tekmovanje je potekalo v dveh skupinah, iz katerih sta napredovali po dve ekipi v izločilne boje. Na koncu je največ nogometnega znanja prikazala ekipa KMN Grad, ki je zmagala na turnirju že tretje leto zapored in tako osvojila prehodni pokal v trajno last. Drugo mesto je zasedla ekipa ŠD Kruplivnik, tretje pa ŠD Vidonci. Številni obiskovalci so tako lahko poleg lepega vremena uživali še v dobrih nogometnih predstavah in se okrepčali s hladno pijačo in dobro jedajo, za katero je bilo prav tako poskrbljeno.

Peter Ficko

SLAVNOSTNA SEJA OB 15. OBČINSKEM PRAZNIKU

Občina Grad je 8. avgusta praznovala 15. občinski praznik. Slavnostna seja je tokrat potekala v nedeljo, 9. avgusta, v športnem centru v Vidoncih. Slovesnost se je pričela s slovensko himno, ki jo je zapela Julija Fajhtinger in nagovorom županje občine, ga. Cvetke Ficko, ki je vse prisotne pozdravila in vsem občanom čestitala za praznik. V svojem nagovoru je dejala, da se s skupnimi močmi da veliko postoriti. Dokaz, da vztrajnost in trudi rodita sadove, je tudi otvoritev novega igrišča z umetno travo. Mladi iz vasi Vidonec so pripravili pester kulturno-zabavni program. Na slovesnosti so bile podeljene občinske zahvalne plakete PGD Motovilci za aktivno delo na področju gasilstva in 70 let delovanja, g. Robertu Kuzmiču, ki je bil pobudnik in dejanski ustanovitelj Športnega društva Vidonci, za njegovo zavzeto delo v vasi Vidonci in tudi v širši okolici Občine Grad. Gospodu Štefanu Gyergyeku za njegovo požrtvovalno delo in zavzetost pri vaškem delu ter gasilstvu, g. Mateju Ficko kot mlademu, aktivnemu vaščanu vasi Vidonci za pomoč in delo pri vaškem delu ter gasilstvu, Doris Kovač, učenki 9. razreda OŠ Grad, ob izdaji svojega prvenca, pesniške zbirke, »Ko joče še nebo.«

Sledile so nagrade za uspešne učence Osnovne šole Grad. Knjigo Čebela v katedrali so za dosežene dobre rezultate na raznih državnih tekmovanjih dobili: Dušan Sukič, David Sukič, Rok Horvat, Laura Farič, Evelina Gomboc, Saša Kovač, Kaja Šparaš, Doris Kovač, Aleš Abraham, Lara Valec,

Uspešni učenci s prejetimi knjigami

Prejemniki zahvalnih plaket

Mamice iz občine s prejetimi cvetovi

Sabrina Šarkezi, Vanesa Šarkezi, Tina Celec, Tilen Bačič, Rok Cör, Ana Luša Časar, Zarja Škaper in Teja Sapač. Županja se je prav posebej razveselila zlatega maturanta Mitje Kuharja iz Motovilec in mu podarila »Znanstveno monografijo akademika Antona Vratuše.« Prav tako so v znak zahvale in čestitke prejele cvet vse mamice iz naše občine, ki so v letu 2014 rodile.

Po podelitvi priznanj so vse prisotne nagovorili gosti, med katerimi so čestitke in zahvalo podali dobitnika plakete g. Robert Kuzmič in predsednik PGD Motovilci g. Daniel Makari. Dobre želje so izrekli tudi ga. Jasmina Opec Vöröš,

Mladi iz Vidonec so pripravili pester program

Slavnostna otvoritev igrišča ŠC Vidonci (fotografije: M. Žokš)

župan občine Puconci g. Ernest Nemec in predstavnik Fundacije za šport. Osrednji dogodek pa se je po dogajanju na odru preselil na igrišče, kjer se je slovesno prerezal trak in igrišče je bilo pripravljeno za prvo tekmo. Obiskovalci smo si lahko ogledali dve otvoritveni tekmi med člani Vidonec in Vidonskimi veterani ter med Dengradom in Murinimi legendami. Druženje in zabava se je nadaljevala s pogostitvijo gostov, plesom na glasbo skupine Weekend bend nato pa še z občinskimi vaškimi igrami.

Mihaela Žokš

OBČINSKE VAŠKE IGRE

Člani ŠD Vidonci smo bili v tem letu organizatorji občinskih vaških iger Občine Grad.

Občinske vaške igre so v javnem razpisu za sofinanciranje programov športa v Občini Grad za leto 2015 bile obvezne za vsa društva v občini, ki se prijavljajo na omenjeni razpis. Kljub temu se je iger udeležilo samo 7 ekip in sicer ŠD Kovačevci, ŠRD Dolnji Slaveči, ŠD Kruplivnik, ŠD Radovci, Peški DRS Motovilci, DŠKT Lukaj Motovilci in domačini ŠD Vidonci. Vaške igre so potekale v Vidoncih po svečani slavnostni seji Občine Grad in otvoritvi nogometnega igrišča z umetno travo.

Člani ŠD Vidonci smo pripravili 4 zanimive igre ter vlečenje vrvi v moški in ženski konkurenci. Igre so bile naslednje: streljanje kazenskih strelcev, prenašanje vode, metanje mokre gobe in namizni nogomet v realni velikosti. Člani društva smo se pri izvirnosti iger zelo potrudili in tako v igrah ni manjkalo zanimivih dogodkov, zapletov in tekmovalnosti.

Zmagovalci občinskih vaških iger so bili člani ŠD Kruplivnik, ki so premagali domačo ekipo ŠD Vidonci, tretje mesto pa je osvojila ekipa ŠD Kovačevci. Pri vlečenju vrvi so v ženski konkurenci zmagale domačinke, pri moških pa so bili najmočnejši v občini vaščani iz Kovačevcev, ki so v finalu premagali ekipo svetnikov Občine Grad.

Celotna prireditev je potekala v vročem sončnem dnevu in ob glasbi skupine Weekend band. Seveda je bilo poskrbljeno tudi za dobro ohlajeno pijačo in okusno hrano. Vsem ekipam se zahvaljujemo za udeležbo na igrah in

upamo, da se bodo te tradicionalne občinske prireditve ohranjale. V teh časih je druženje med vaščani, občani in tudi drugimi zelo pomembno, saj se na ta način razvija prijateljstvo in medsebojno sodelovanje vseh vpletenih.

Mitja Sapač

Igra namizni nogomet v realni velikosti (foto: arhiv ŠD Vidonci)

VELKA MEŠA

Praznovanje največjega Marijinega praznika, ki je pri nas tudi državni praznik in je dela prost dan, je letos padlo na soboto. Lepo vreme je tako h Gradu privabilo zopet množice obiskovalcev oziroma romarjev, ki so h grački Mariji priromali od blizu in daleč, pa vendar je teh, za razliko od prejšnjih let, bilo nekoliko manj.

Največji delež organizacije ob prazniku je bil zagotovo zopet v rokah župnije Grad: čiščenje cerkve, urejanje okolice, okraševanje, pritrkovanje, bogato bogoslužje s petjem in brano besedo ... Kot že tradicionalno je v župniji ob osrednjem prazniku potekala tudi tridnevnik, ki se vsako leto zaključi z vrhuncem – z romarsko sveto mašo na sam praznik. Že dan prej pa se zvrstita: sveta maša s procesijo z lučkami (slednjo že nekaj let daruje murskosoboški škof Štumpf) in romarska polnočna sveta maša. Osrednjo slovesnost na sam praznik je letos vodil triindevetdesetletni upokojeni mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej. Ta je z gračko Marijo povezan prav na poseben način, saj ji je med drugim, v preteklosti, posvetil tudi pesem. Modrina očes gračke Marije ga je navdala s

V objemu orhidej in gračke Marije je letos maševal naš sorojak, škof dr. Jožef Smej (foto: grad.zupnija.info)

prav posebnim čutom, tako kot mnoge romarje, ki se leto za letom vračajo pod njen plašč.

Poleg kramarskega sejma, ki se je letos zavlekel kar dolgo v popoldan, je NK Grad na nogometnem igrišču organiziral nogometno tekmo z NK Križevci. Prav tako pa so nogometaši zvečer po tekmi, ob igrišču v šotoru, pripravili tudi veselico s skupino Plamen. Manjkal ni niti bogat srečelov. V nedeljo, 17. avgusta, pa so, tako kot vsako leto, h grački Mariji priromali tudi bolni in ostareli iz soboške dekanije. Lepo vreme je bilo namenjeno tudi njim, saj so se po sveti maši z veseljem pomudili ob sladkih dobrotah domačih gospodinj.

Nino Gumilar

Množica bolnih in ostarelih ob sladkih dobrotah domačih gospodinj (foto: grad.zupnija.info)

OTVORITEV CESTE NA BAJNO

Cesta je tista, brez katere si dandanes ne moremo predstavljati civilizacije. Cesta je pot, ki nas kjerkoli že smo ali gremo, vedno pripelje domov. In če je ta pot »asfaltna cesta«, to dandanes ne pomeni nič prestižnega – to je pravzaprav samoumevno, nujno potrebno, kajti ne glede na zgodbi-ce ali pravljice o lepih zaprašenih cestah, novodobni svet stremi po čistosti, naprednosti in urejenosti.

S skupnimi močmi se je uresničila želja, da se je asfaltiral in namenu predal cestni odsek med Gradom in Vidonci ali bolj znana »cesta na Bajno«. Otvoritev in hkrati blagoslovitev ceste je potekala v nedeljo, 16. avgusta 2015, v šotoru ob vidonskem pokopališču. Tam se je najprej ob 10. uri darovala sveta maša, po maši pa sta potekala še blagoslov in slavnostno prevzetje ceste. Slednjo sta opravila domači župnik, g. Marko Magdič, ki je cesto blagoslovil, v čast prerezati slavnostni trak pa je dobila letošnja občinska nagrajenka Doris Kovač, mlada pesnica od Grada. Ob dogodku pa seveda ni manjkal niti kulturni program, ki so ga s plesi in recitacijo pripravili učenci OŠ Grad.

Kot je v nagovoru povedala županja Občine Grad, ga. Cvetka Ficko, je največja zasluga za organizacijo dogodka šla vaškemu odboru Grad in predsedniku g. Alojzu Šinku. Čeprav se zdi, da je takšna stvar zlahka uresničljiva, je potrebno k dobri izvedbi narediti veliko poti. To je v svojem

govoru poudaril tudi g. Šinko, ki je bil srečen, da se je ob dogodku zbrala tolikšna množica ljudi, ki so se veselili nove ceste in s tem tudi razvoja, ki ga cesta prinaša. Hkrati se je zahvalil tudi vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uresničitvi te investicije.

Ob otvoritvi ceste so se zbirala tudi prostovoljna sredstva za nakup defibrilatorja – to je naprava, ki z električnim sunkom rešuje življenja.

Simbolično so se po novi cesti najprej zapeljali člani društva Starodobniki Goričko, po programu pa je na samem prizorišču sledilo tudi veselo druženje s pijačo in jedajo ter z živo glasbo Dua Nostalgija.

Nino Gumilar

Slavnostni trak je ob županji in vaškem predsedniku prerezala Doris Kovač (foto: I. Juhnov)

NA BAJNO NAJ BODE VEDNO VARNA POT

Izza skritih se oglov,
vodi nova pot domov.
Resda ni široka, pa ne ravna,
pa vendar mnogokdo se že po njej pelja.

Se s skupnimi močmi je želja uresničila,
še bolj pa nas veseli,
da je Gračare in Vidonščare povezala.

Preko strmih se strmin,
v objemu goriških drevenin.
Kjer nad hribom gleda grad,
k njemu danes vodi nov asfalt.

So stari starši pravili,
da so tod v Vražji grabi strašili.
Sedaj pa avti vozijo,
si bližnjico utirajo.

Na Bajno naj bode vedno varna pot:
»Vozniki previdno vozite tod!«
Če pa že koga srečate,
previdno se počakajte.

Nino Gumilar

MEDNARODNI TURNIR V VIDONCIH

Člani ŠD Vidonci smo tudi letos, 23. avgusta 2015, organizirali tradicionalni mednarodni turnir v nogometu. Nogometnega turnirja so se udeležile naslednje ekipe: ekipa Čehov iz Rusije in ekipa Ljuberci iz Rusije, ekipa slovenske vojske, ekipa Humanih zvezdic, ekipa Dengrada, ekipa Soboški nagibači, ekipa GMT-ja ter domača ekipa. Zadnja tri leta so zmeraj zmagovale ekipe iz Rusije. Letos pa je ekipa Humanih zvezdic pokazala, da se dober nogomet igra tudi v Sloveniji in osvojila prvo mesto. V finalu je premagala ekipo Čehov iz Rusije. Tretje mesto je pripadlo ekipi GMT-ja iz Murske Sobote.

Kot zmeraj smo tudi tokrat poskrbeli za dobro hrano in pijačo ter zabavo z glasbo. Vsem sodelujočim ekipam smo se s priložnostnimi darili zahvalili za sodelovanje in jih že vnaprej povabili na nadaljnje sodelovanje.

Mitja Sapač

Ekipa Čehov iz Rusije in ekipa ŠD Vidonci (foto: arhiv ŠD Vidonci)

POBRATENJE Z OBČINO SRBOBRAN

Zadnje avgustovske dni so nam popestrili delegati iz občine Srbobran iz Srbije, ko so za en dan prišli k nam na obisk. Pričakali smo jih v kulturni dvorani, kjer so učenci OŠ Grad pripravili kulturni program, s katerim so prikazali delček naše kulture. Nato pa je sledil slovesen podpis o vzpostavljanju prijateljskih in družbenih odnosov med Občino Grad in Občino Srbobran.

Županja Cvetka Ficko in predsednik Občine Srbobran sta podpisala sporazum pred slovensko in srbsko zastavo in si zaželela dobre skupne projekte na področju poljedelstva, kulture in športa. Popoldne smo pa spoznavali naše kraje in domačo kulinariko. Najprej smo jih odpeljali do športnega centra Vidonci, kjer so si ogledali novo nogometno igrišče z umetno travo, se ustavili v »begunskem centru v Vidoncih«, nato pa je pot sledila naprej do Šte-

Podpis sporazuma med občinama Grad in Srbobran
(foto: M. Žokš)

fana Gjergjeka v Kovačevce, kjer so po predstavitvi njegove dejavnosti predelave sadja poskusili domače sokove in žganje. Turistična kmetija pri Zvoniku pa je pripeljala domače kosilo, s katerim so se naši prijatelji okrepčali in nato polni vtisov odpotovali proti svojim domovom.

Mihaela Žokš

Delegati iz Srbije pri Štefanu Gjergjeku (foto: M. Žokš)

IZLET ŠD VIDONCI

Prvo soboto septembra smo se člani ŠD Vidonci odpravili na enodnevni izlet. Zjutraj smo se zbrali v Turistični kmetiji Pri zvoniku, kjer smo pozajtrkovali ter se okrepčali za dan, ki nas je čakal.

Naš prvi postanek je bila Gornja Radgona. Privoščili smo si prvo jutranjo kavo ter nadaljevali pot. Obiskali smo Pivovarno Bevog. Predstavili so nam proizvodnjo piva, njegove sestavine ter tudi krajšo zgodovino njihovega podjetja. Sledila je še degustacija piva. Naše naslednje točke smo se najbolj veselili »ta mlajši«, saj smo obiskali Sikalu Zoo. V živalskem vrtu smo lahko tudi hranili določene živali, vendar je vzdušje kar hitro pokvaril dež. Zaradi tega smo predčasno končali z ogledom živalskega vrta in se odpravili na potepanje po Negovskem gradu. Vodička nam je predstavila grad skozi čas in njegovo notranjost. Izlet smo končali na kmetiji Fleisinger v Spodnjih Ivanjcih, kjer so za nas pripravili okusno večerjo in degustacijo vin.

Ob zvokih glasbe smo tudi zaplesali.

Čeprav smo obiskali domači okraj, je bil izlet zelo prijeten in upam, da bomo v prihodnosti izpeljali več podobnih izletov.

Teja Sapač

Člani ŠD Vidonci pred kmetijo Fleisinger (foto: arhiv ŠD Vidonci)

REGIJSKO GASILSKO TEKMOVANJE

Letošnje leto počasi zapira svoja vrata. Za nami je delovno in uspešno leto. Društva v GZ Grad so letos imela veliko dela s pripravami za udeležbo na regijsko tekmovanje. Za to je bilo potrebno vložiti veliko volje, znanja predvsem pa truda in prostega časa. Ni bilo leta, da se ne bi udeležili regijskega tekmovanja, ko je le to potekalo. Letos smo se udeležili tako regijskega tekmovanja pionirjev in mladine kakor tudi izbirnega regijskega tekmovanja članov in članic.

Pionirsko in mladinsko regijsko tekmovanje, ki je potekalo v Lipi 6. septembra 2015, sta zastopali ekipe PGD Dolnji Slaveči in PGD Motovilci. To tekmovanje je letos podrla tudi številčni rekord, saj se je tekmovanja udeležilo kar 74 enot. To nam da vedeti, da na mladih svet stoji. Naši korenjaki so nas zastopali v kategoriji pionirjev, kjer je sodelovalo 40 ekip. Pokazali so svojo voljo in znanje ter

PGD Dolnji Slaveči – pionirji (foto: arhiv PGD D. Slaveči)

PGD Motovilci – pionirji (foto: arhiv PGD Motovilci)

nas s ponosom predstavljali. Njihova udeležba je več kot pohvalna. Lahko smo ponosni, da nas že tako mladi korenjaki zastopajo na tako velikih tekmovanjih. Malo jih je izdala le sreča, ki je na takih tekmovanjih še kako pomembna. A kljub rezultatom so dokazali svoj pogum in stas. V bodoče jim lahko zaželimo še več takih tekmovanj in izzivov, saj so nedvomno naš največji ponos v društvih. Le vikend pozneje, 13. septembra 2015, pa smo šli svoje znanje sejat predstavniki članov in članic. Tekmovanje je ponovno potekalo v Ljutomeru. Ekipe, ki so se uvrstile z občinskega tekmovanja na regijsko in so bile v popolni postavi, so tako zastopale GZ Grad. V kategoriji članov, kjer je sodelovalo največ enot, so sodelovali člani PGD Dolnji Slaveči in PGD Motovilci. Kot eni in drugi so se tekmovanja udeležili v upanju po čim lepšem rezultatu. Zavedajo se namreč, da jim znanja in tekmovalnega duha ne manjka. Če prislonimo le še malce sreče, jim blesteč rezultat ne more uiti. Tudi tokrat jim je sreča nastavila zanko. Člani PGD Dolnji Slaveči so se tako morali zadovoljiti z 12. mestom, PGD Motovilci pa s 5. mestom, s tem so za las zgrešili udeležbo na državnem tekmovanju. Poleg teh dveh ekip so GZ Grad zastopale na regijskem tekmovanju še članice PGD Motovilci in PGD Vidonci. Oboje so ponosno predale svoje znanje sodniškemu zboru in okolici ter na koncu bile zadovoljne s svojim izkupičkom. A nedvomno se je sreča letos z veseljem igrala z nami. Tudi članice PGD Motovilci so namreč zasedle 5.

mesto in tako izgubile sedeže na vlaku za državno tekmovanje, kjer bi nas zagotovo s ponosom predstavljale. Poleg vseh omenjenih pa so se za našo prepoznavnost borili še člani B PGD Motovilci. A kot sem omenila že prej, sreča letos ni bila naš zaveznik. Tudi oni so se morali zadovoljiti s 5. mestom in s tem sprejeti dejstvo, da so bile vozovnice za državno tekmovanje razdeljene v druge enote.

A kljub vsemu smo lahko ponosni na vse, da so vložili toliko borbenosti in svojega prostega časa in ga še vlagajo, da so rezultati iz sezone v sezono tako blesteči. Čeprav se je sreča letos poigrala z nami, lahko vsem le iskreno čestitamo, da so tako dobro zastopali našo GZ. V bodoče naj jim bo zvesta sopotnica le še sreča, znanja in volje je prav gotovo dovolj in je ne bo zmanjkalo kar čez noč. Preden pa zaključim svoje misli, naj vsem zaželim le še srečno in vse dobro v letu 2016.

Mateja Knap

POHOD PO GRAŠČAKOVI POTI

Dne 13. septembra 2015 je Društvo za promocijo in razvoj turizma Občine Grad organiziralo tradicionalni pohod po Graščakovi poti. V prelepem vremenu se je približno 60 pohodnikov podalo na 13 km dolgo pot, ki je potekala mimo kulturnih in zgodovinskih znamenitosti naše občine. Po pohodu je sledilo druženje v zavetju sence izpred Info pisarne v Radovcih.

Daniel Huber

Pohodniki na Graščakovi poti (foto: Andreja Vogrinčič)

VLADNI OBISK

V okviru dvodnevne obiske Vlade v Pomurju sta Občino Grad obiskala državna sekretarka na Ministrstvu za okolje in prostor mag. Tanja Bogataj in generalni direktor Direktorata za vode in investicije g. Leon Behin. Pogovor je tekkel glede izvedenih del pomurskega vodovoda – kraka B v občini Grad. Naslednji dan, 16. septembra, pa je Občina Grad kod gostiteljica organizirala srečanje pomurskih županov in županj z ministrom za javno upravo g. Borisom

PGD Vidonci – članice (foto: arhiv PGD Vidonci)

Koprivnikarjem in njegovo ekipo. Srečanje je potekalo v prostorih Krajinskega parka Goričko. Župani so izpostavili probleme, s katerimi se soočajo. Minister je ob tem izpostavil, da naj bodo razvojna sredstva občin usmerjena tudi v mehke programe in ne samo v infrastrukturo. Poudaril je tudi, da naj bodo pri razvoju občine vodilo uravnoteženo razporejanje sredstev in razvoj mehkih vsebin, projektov, katerih rezultat bo dodana vrednost. S pomočjo tako pridobljenih sredstev bo možno sofinancirati tudi infrastrukturne investicije. Minister je ob zaključku srečanja župane pozval tudi k solidarnosti, mirnem in modrem ravnanju ter strpnemu odnosu do migrantov, ki prihajajo tudi v Pomurje.

Mihaela Žokš

Srečanje pomurskih županov z ministrom na gradu Grad (foto: M. Žokš)

NOGOMETNO SREČANJE V VIDONCIH

Športno društvo Vidonci je po dogovoru s predsednikom malonogometnega združenja Slovenije pripravilo prijateljsko nogometno tekmo med slovensko reprezentanco malega nogometa in NK Mura. Tekma je bila odigrana 17. septembra 2015.

Slovenska reprezentanca malega nogometa in Muraši (foto: arhiv ŠD Vidonci)

V Slovenski malonogometni reprezentanci so med drugimi igrali Peter Pust, Srečko Kovačec, Marko Karnet, Denis Potrč, Matej Rogač, Kristjan Kulčar. Ekipo vodi starosta trenerjev Branko Kerčmar. Za ekipo nasprotnikov smo se dogovorili z nogometno ekipo Mure, katero so med drugimi zastopali Mitja Mörec, Damjan Ošlaj, Denis Žilavec, Alen Mesarič, Darjan Slavic, Mitja Erniša in drugi. Tekma je od začetka bila na visokem kakovostnem nivoju po vseh plateh kvalitetnega nogometa. Videli smo veliko lepih potez z obeh strani, na začetku prevlado slovenske reprezentance, nato Murašev. Končni izid 11:10 za slovensko reprezentanco je bil odraz lepega in za gledalce privlačnega nogometa. Na tekmi se je zbralo tudi preko 200 gledalcev, kar je za termin med tednom zelo veliko in na to smo zelo ponosni.

Zahvaljujemo se obema ekipama za odigrano prijateljsko tekmo v našem športnem centru in tudi g. Andreju Manfreda, predsedniku malonogometnega združenja Slovenije, ki je pohvalil športni center, igralno površino in gostoljubnost organizatorjev. Obstaja kar precejšnja verjetnost, da bo tudi drugo leto reprezentanca odigrala prijateljsko tekmo pri nas.

Mitja Sapač

DEKD V MLINU IN GEOLOŠKEM MUZEJU

Zavod za upravljanje kulturne dediščine Grad je letos sodeloval v Dnevih evropske kulturne dediščine, ki je potekalo po celi Sloveniji pod naslovom Praznovanja. Široka tema nas je vzpodbudila, da smo obiskovalcem odprli vrata geološkega muzeja in mlina, da bi tako skozi stare obrti spoznali način in praznovanje življenja v preteklosti. V okviru DEKD smo v soboto, 26. septembra, nudili brezplačne ogleds Lednarjeve usnjarne, kjer so obiskovalci lahko spoznali nekdanjo usnjarno in kamnine Goriškega. V popoldanskem času pa smo nudili pohod po Olivinovi poti od Lednarjeve usnjarne do kamnoloma bazaltne tufa, kjer so obiskovalci spoznali vulkansko kamnino

V Lednarjevi usnjarni smo dopolnili ponudbo z delavnico (foto: D. Krpič)

in iskali kristale olivina. Sledila je še delavnica na temo usnjarstva in energijskih kamnov, saj so si udeleženci delavnice poleg spoznavanja te stare obrti izdelali še nakit iz usnja in kamnov.

V nedeljo, 27. septembra, pa smo odprli vrata Pütarovega mlina ter tako vsem obiskovalcem ponudili brezplačen ogled mlina, spoznavanje mlinarskega življenja, vrste žit in poti od zrnja do kruha. Obiskovalcem smo ponudili tudi domače pogače, ki nastanejo iz različnih vrst žit in so jih v preteklosti žene z vso ljubeznijo pekle v domačih krušnih pečeh. Takrat je to zares bil praznik, ko je zadišalo po domačem kruhu.

Ker smo predvsem domačinom s sodelovanjem na DEKD vzpodbudili zanimanje za tovrstne dogodke in delavnice, bomo tudi v letu 2016 sodelovali na teh dnevih, saj bo tema še toliko bolj zanimiva. Z veseljem bomo obiskovalcem predstavili našo naravno in kulturno dediščino.

Danijela Krpič

PONOVNA OTVORITEV VULKANIJE

Dve leti je minilo, odkar smo v naši občini z Doživljajskim parkom Vulkanija pridobili veliko turistično zanimivost in enkratno doživetje za mlade in stare. Vulkanija je projekt, ki je s svojo interaktivno zasnovo na temo vulkanov edini v Sloveniji ter zato še toliko bolj zanimiv za obiskovalce, ki želijo spoznati naše naravne danosti, predvsem pa doživeti gorički vulkan, ki je tu bruhal pred tremi milijoni let. Žal je Vulkanijo lani decembra doletela huda nesreča, zato smo bili toliko bolj veseli njene obnove in ponovnega odprtja. Po obnovi in izgradnji 3. faze smo tako 2. oktobra 2015 naš Doživljajski park Vulkanija ponovno odprli.

Otvoritve Vulkanije so se udeležili županja in občinski delavci, bivši župan in idejni oče Vulkanije, svetniki občine in svetniki zavoda, izvajalci del in strokovnjaki, ki so sodelovali pri projektu, poslovni partnerji zavoda ZUKD Grad ter drugi vabljeni gostje in obiskovalci. Na otvoritvi nas je s svojo prisotnostjo počastila tudi v.d. direktorica Direktorata za kulturno dediščino ga. Jana Mlakar. S svojim obiskom pa so nas razveselili tudi prijatelji iz Poljske, s katerimi je Občina Grad že nekaj let pobratena.

Ponovno otvoritev Vulkanije so popestrili glasbeniki Glasbene šole Beltinci, ki so naš gorički vulkan zagotovo ponovno prebudili. Na odru so predvsem besede zahvale in dobrih želja izrekli županja Občine Grad, ga. Cvetka Ficko, idejni oče Vulkanije g. Daniel Kalamar in v.d. direktorica Direktorata za kulturno dediščino, ga. Jana Mlakar. Besede upanja na lepo prihodnost Vulkanije z veliko obiskovalci in rastočim turizmom v občini je izrekla tudi direktorica Zavoda za upravljanje kulturne dediščine Grad, Danijela Krpič, ki je program tudi povezovala. Sledila je slavnostna otvoritev, ki so jo vsi prisotni ob smejočem krtku Oliju že nestrpno pričakovali. Trak pred vrati Vulkanije so prerezali direktorica zavoda Danijela Krpič, županja Cvetka Ficko in v.d. direktorica direktorata

Vulkanija je ponovno odprla svoja vrata za vse vedoželjne obiskovalce (foto: M. Žokš)

Jana Mlakar. Nato so vse obiskovalce delavci zavoda povabili v notranjost Vulkanije, kjer so se začeli vodeni ogledi. Ob dnevih ponovne otvoritve Vulkanije je zavod ZUKD Grad, ki upravlja z Vulkanijo, vsem obiskovalcem cel vikend nudil polovično ceno vstopnice za Vulkanijo in geološki muzej, brezplačne vožnje s turističnim vlakom do kamnoloma ter pestro paleto rokodelskih in domačih izdelkov na stojnicah, ki so bile vse tri otvoritvene dneva prisotne na trgu pred Vulkanijo.

Otvoritev smo popestrili s pestro paleto izdelkov na stojnicah (foto: D. Krpič)

Doživljajski park Vulkanija je po obnovi in razširitvi še bogatejši in zanimivejši. Obiskovalcem skozi interaktivne vsebine nudi vpogled v vulkane, njihovo delovanje in posledice, predvsem pa jim nudi doživetje goriškega vulkana. Obiskovalci lahko igrajo vulkanske igre, spoznajo vulkane, si ogledajo film o supervulkanih, se sprehodijo po lavini cevi, srečajo krtka Oliju v njegovem podzemlju, si ogledajo 3D stereoskopski film o nastanku veselja in življenja na Zemlji, otipajo prave geode, se z dvigalom spustijo v podzemlje goriškega vulkana in skozi žarišče vulkana s tekočo lavo pridejo do Olijevega vagona, s katerim jim pomaga skozi 3D film priti nazaj na površje. Doživljajski park Vulkanija je razširjen s še eno dvorano, dodatnim filmom, hologrami in izboljšanim doživetim delom v središču vulkana. Obiskovalce navdušijo 3D filmi, igre in Oli, ki jih preseneti v podzemlju vulkana. Doživetje je enkratno in primerno za vse vrste obiskovalcev, zato ste vabljeni vsi, da si našo Vulkanijo tudi ogledate in doživite gorički vulkan.

Danijela Krpič

OBISK DELEGACIJE IZ POLJSKE

Na ponovno otvoritev Vulkanije smo povabili tudi naše prijatelje iz Poljske, ki so se povabila zelo razveselili in se le tega dogodka udeležili ter ga tako s svojo prisotnostjo obogatili. Naslednji dan pa smo jih potem peljali na ogled novo zgrajenega stolpa Vinarium v Lendavi. Skupaj smo odkrivali turistične točke in v pogovoru iskali možnosti, kako okrepiti sodelovanje v izmenjavi turistov med občinama. Ta njihov obisk pri nas pa ni bil edini v tem letu, ampak so nas obiskali tudi v mesecu avgustu, ko so bili na obisku v Občini Beltinci v okviru Mednarodnega folklornega festivala. V ta uradni obisk, kjer smo obnovili obojestransko sodelovanje, smo vključili ogled Lednarjeve usnjarne, šli na ogled nogometnega igrišča v Vidoncih, skupaj smo si tudi ogledali begunski center v Vidoncih ter imeli kosilo na Turistični kmetiji pri Zvoniku v Kovačevcih. Nato pa jih je pot od nas vodila naprej v Beltince.

Mihaela Žokš

S prijatelji iz Poljske na stolpu Vinarium v Lendavi
(foto: M. Žokš)

IZLET PGD RADOVCI

V soboto, 10. oktobra 2015, smo se vaščani in člani društva zbrali pred gasilskim domom, ker je PGD Radovci organiziralo izlet na Koroško. Naš cilj je bil ogled rudnika cinka in svinca Mežica in družabno srečanje z gasilci in našimi prijatelji iz Sladke Gore. Zjutraj ob šesti uri smo se z avtobusom odpeljali v smeri Maribora, naprej po dolini Drave do Dravogra-

da z vmesnimi postanki za okrepčilo. Pot smo nadaljevali do Mežice, kjer smo bili že nekaj minut pred deveto uro. Na parkirišču pred rudnikom smo se srečali s prijatelji iz Sladke Gore, ki so se pripeljali z avtobusom takoj za nami. Vsi skupaj smo se napotili v prostore rudnika, kjer so nas sprejeli prijazni vodiči in nas opremili z obvezno opremo za vstop v rudnik. Namestili so nas po vagončkih, v katerega so lahko vstopili le štirje odrasli, saj za več v enem vagonu ni prostora. Z vagončki smo se zapeljali v rudnik v podzemlje Pece, šeststo metrov pod površjem smo se ustavili na revirju Moring, v podzemni dvorani, kjer smo izstopili in se podali peš po rudniku. Prijazen vodič nam je razlagal, kako so nekoč garali rudarji in ročno klesali svinčeno in cinkovo rudo. V teh rovih je bilo prelito ogromno znoja, saj so prekopali preko tisoč kilometrov rogov in pri tem nakopali devetnajst milijonov ton rude. Vse to so delali do leta 1994, ko so rudnik zaprli in prenehali rudariti, sedaj pa je ta namenjen le turističnim ogledom. Ogled rudnika je trajal približno dve uri in prehodili smo približno 1,5 km rudniških rogov. Nato smo se ponovno namestili v vagončke in se z vlakom odpeljali na površje, kjer smo odložili obvezno opremo in skupaj z našimi prijatelji iz Sladke Gore odšli do avtobusov, kjer smo najprej nazdravili z zalogami iz prtljažnika in seveda poskušali ugotoviti, katera kapljica je letos boljša, gorička ali sladkogorska.

Zatem smo se odpeljali na zabavni del izleta, saj so nam prijatelji pripravili pogostitev oziroma piknik na izredno lepem prostoru ob reki Dravi. Naši gostitelji, Sladkogorčani, so nas prijetno presenetili z dobrotami z žara, odličnim pecivom in pečenimi kostanji. Seveda ob vsem tem ni zmanjkalo dobre volje, smeha in še marsičesa, kar spada k dobremu pikniku. Manjkala ni niti frajtonarica, ob kateri smo tudi zapeli. Ker pa ob prijetni družbi čas hitro mine, smo se morali posloviti od naših gostiteljev in se odpeljali proti domu.

Tako smo preživeli lep izlet in prijetno druženje z našimi stariimi znanci, za kar se jim iskreno zahvaljujemo. Pozno v noč smo se vrnili domov, vsi zadovoljni in z lepimi občutki in spomini ter željo, da tudi v prihodnje pozabimo na vsakdanje obveznosti in si vzamemo čas zase in za prijatelje.

Jože Sever

Opremljeni za vhod v rudnik (foto: J. Sever)

GASILSKA VAJA GZ GRAD

V sklopu aktivnosti v mesecu požarne varnosti je bila na požarnem območju GZ Grad po predhodnem načrtu vaje izvedena gasilska kombinirana, terenska enodnevna praktična vaja operativnih gasilskih enot v lokalni skupnosti Občine Grad z delovnim imenom »KOVAČEVCI 2015«. Vaja je potekala na požarnem območju PGD Kovačevci 11. oktobra 2015 v jutranjih urah. Na vaji so sodelovala vsa gasilska društva GZ Grad z vsemi razpoložljivimi gasilskimi vozili, operativnimi člani in opremo, vključno s pomočjo in sodelovanjem ReCo M. Sobota. Namen gasilske praktične vaje je bil preverjanje gasilske taktike gasilskih enot pri postopkih reševanja in gašenja ter pravilnem rokovanju in uporabi gasilske reševalne in zaščitne opreme, gasilskih vozil in črpalk ter pravilna uporaba zvez pri komuniciranju na intervenciji. Vaja je potekala v zelo slabem deževnem vremenu, kar pa ni oviralo gasilcev, da ne bi opravili svojih nalog, ki so jih morali opraviti. Scenarij vaje – požar v stanovanjsko gospodarskem objektu, ki se naglo širi, ogroža življenja stanovalcev in živali ter obstaja nevarnost širjenja na sosednje zgradbe.

Vaje so se udeležile vse gasilske enote GZ Grad (foto: arhiv GZ Grad)

Alarmiranje gasilskih enot je potekalo preko ReCo M. Sobota po pozivnikih in mobilnih telefonih. Odziv enot je bil hiter, izvozi enot in prihodi na požarišče so bili primerni glede na oddaljenost, prav tako pa je sama komunikacija enot preko radijskih zvez potekala skoraj brez napak. Naloge na sami vaji so bile opravljene dobro z nekaj pomanjkljivostmi, kar je tudi normalno in se bo pač po sami vaji moralo tudi odpraviti. Samo vajo je vodil domači poveljnik PGD Kovačevci, nadzor pa sta izvajala poveljnik in predsednik GZ Grad s prisotnostjo županje Občine Grad.

Po samem koncu vaje je bila opravljena kratka analiza vaje, širša pa na seji GZ Grad. Po končani vaji so vsi udeleženci bili postreženi s toplo malico, ki jo je za GZ pripravilo domače PGD Kovačevci.

Milan Špilak, poveljnik GZ Grad

JESENSKA KMEČKA TRŽNICA

Društvo za razvoj in promocijo turizma Občine Grad »Skouriš« je 7. novembra organiziralo tradicionalno kmečko tržnico. Na tržnici je sodelovalo kar nekaj domačih razstavljalcev s svojimi izdelki. Ob pečenem kostanju in dobri kapljici se je prireditve udeležilo kar nekaj obiskovalcev od blizu in daleč.

Daniel Huber

Na kmečki tržnici smo pekli tudi kostanje (foto: Ludvik Frumen)

NESEBIČNA POMOČ

Pomagati sočloveku je gesta, ki bi jo morali vsi poznati. Takega mnenja so bili tudi člani Društva za razvoj in promocijo turizma občine Grad Skouriš, ki so v začetku novembra priskočili na pomoč pri pripravi drv za prihajajočo zimo gospe Slavki iz Kruplivnika. Zbrali so se v dopoldanskem času in se z veliko mero zadovoljstva in pridnih rok »spravili« na kup drv, ki ga je bilo potrebno razrezati in spraviti pod streho. Ob dobri volji pridnih prostovoljcev in obilni pogostitvi gospe Slavke so delo v poznih popoldanskih urah tudi dokončali. Poznaš občutek sreče v srcu, ko se zaveš, da si pomagal človeku v stiski? Ja, to so občutili vsi, ki so bili tisti dan del te nesebične pomoči. Želimo, da to ne ostane osamljeni primer in da nam še kdo sledi.

Daniel Huber

Spravilo drv (foto: D. Huber)

SREČANJE STAREJŠIH OBČANOV

V nedeljo, 15. novembra, je v gasilskem domu pri Gradu potekalo že tradicionalno srečanje starejših občank in občanov občine Grad. Srečanja se je udeležilo okrog 150 občanov, starejših od 70 let, pred tem se jih je večina udeležila svete maše v cerkvi Marije Vnebovzete pri Gradu, ki jo je daroval domači župnik, g. Marko Magdič.

Za pester kulturni program so poskrbeli učenci OŠ Grad z mentoricama ga. Elizabeto Sarjaš in ga. Marijo Štesl, ki je povezovala program z besedami »Gotovo se strinjate, da je lahko človek srečen le takrat, ko neha skrbeti za nepomembne stvari. Ker ste velik del svojega življenja posvečali delu, bi zdaj morali živeti sadove in se naučiti, kako preživeti čas, ki je še pred vami. Medtem, ko se drugi ženejo za častihlepnostjo in materialnimi dobrinami, se vi sprostiti in pustite, da se vas dotakne sreča.«

Otroci so zapeli pesem o prijateljstvu, jesenskem listju, recitali pesem o sreči, zaigrali prilike »Kak je in da fajn bilau« in skupaj ugotavljali, da se prave vrednote niso prav nič spremenile. Še vedno je najbolje, če si resnicoljuben in pošten, če kar najbolje izkoristiš tisto, kar imaš, če te osrečujejo drobna zadovoljstva in če ohraniš pogum, kadar gre kaj narobe. Da z drugimi ravnamo tako, kot želimo, da oni ravnajo z nami, naj nikoli ne prelomimo dogovora, da je laganje sramotno, zato moramo vedno govoriti le resnico. Skupaj smo dokazali, da se znamo tudi medgeneracijsko povezovati in sodelovati.

Na srečanju starejših občanov (foto: M. Žokš)

Za vse navzoče je spregovorila tudi županja Cvetka Ficko, ki je izrazila veselje nad visokim številom zbranih občank in občanov, zaželela jim prijetno druženje z besedami, »da jo to srečanje priložnost, ko se skupaj poveseimo, si drug drugemu povemo o lepih in manj lepih trenutkih, ki nas doletijo vsak dan, vendar ko imamo drug drugega, je vse lažje. Prijateljstvo nas bogati in daje upanje za naprej. Vi to najbolj znate, kako je v življenju.«

Ob kosilu so skupaj z županjo nazdravili za zdravo in mirno nadaljnjo pot življenja. V znak zahvale je županja vsakemu podarila majhno pozornost. Nasmejani obrazi so bili dokaz, da vsem tovrstna srečanja veliko pomenijo.

Mihaela Žokš

MACHO IN MEJKE SHOW – VOL. 4

Po enoletni pavzi je 20. novembra 2015 ponovno na odre prišla predstava MIM show, tokrat vol. 4. Gledalce pri Gradu sta z veliko dozo smeha navduševala glavna akterja MIM show-a, Macho (Matej Mertük) in Mejke (Boštjan Sinic) v sodelovanju s prijatelji.

Tematika tokratnega MIM show-a vol. 4 je bila poroka med Stanko (Mejke) in Mirkojem (Macho), ki pa seveda ni potekala brez zapletov. Nastopila je tudi Melita Maček, ki je v vlogi »fararce« gledalcem natrenirala smejalne mišice. Show so zapolnili tudi s skečema Šanec in Pri mladi Gizi, ki sta z akcijo in besedami upravičila sloves MIM show-a. Celotno »aksijsko komedijo« pa je s svojimi unikatnimi in zabavnimi vložki popestrila Iva Gomboc v vlogi vsem že znane Frančiške von Kozelin. Da pa show ni bil samo v besedah in dejanjih, so s svojim petjem poskrbeli člani MePZ Cantate iz Murske Sobote.

Do zadnjega kotička napolnjena kulturna dvorana pri Gradu je tako pokala po šivih od smeha in navdušenja.

Jasna Habot

Macho in Mejke sta s prijatelji poskrbela za dozo smeha (foto: Pomurec.com)

JUBILEJNO SREČANJE GASILSKIH VETERANOV

V nedeljo, 29. novembra 2015, so se na vabilo GZ Grad v gasilskem domu PGD Grad spet srečali gasilski veterani GZ Grad na svojem rednem letnem srečanju in pogostitvi, ki pa je bilo letos tudi nekaj posebnega, saj je bilo že jubilejno, 10. srečanje gasilskih veteranih GZ Grad! Želja in pobuda za takšna srečanja je bila uresničena leta 2006, ko sem vsem gasilskim veteranom poslal vabila in se jih je kar 27 odzvalo na prvo srečanje, ki je bilo nekaj novega v tistem času za naše gasilce. Takoj smo vedeli, da se bodo takšna srečanja nadaljevala in so se do letos udeležili že 10. srečanja.

Na GZ smo se vsa ta leta trudili, da bi našim gasilskim predhodnikom lahko pokazali naše spoštovanje za njihovo delo, ki so ga opravljali pod skoraj nemogočimi pogoji za čas njihovega dela v gasilskih organizacijah. Postavljali so gasilske domove, nabavljali osnovno opremo in bili vedno optimisti za boljši jutri ter za pomoč vsem, ki so jo potrebovali od njih. Za zagon društev niso imeli praktično nič, pa so vseeno postavili vseh 7 gasilskih društev v GZ Grad na noge ter zagotovili najnujnejše za svoje delovanje, pri tem pa žrtvovali ogromno svojega časa in prostovoljnega dela.

Gasilski veterani na srečanju leta 2006 (foto: arhiv GZ Grad)

Vsakoletna srečanja so se spreminjala, saj so prihajali novi člani, žal pa jih je v zadnjih 10-ih letih tudi mnogo preminulo. Vsakoletno srečanje so izkoristili za pristno druženje, obujanje spominov na preteklo delo, se zabavali, popili na zdravje in se imeli lepo. Na GZ Grad smo se vedno trudili, da so bili vsi lepo sprejeti, postreženi in da so prejeli tudi kašno spominsko darilo s srečanja. Žal so bili tudi časi, ko jim pač spominskih daril nismo mogli podariti, smo jih pa vedno lepo sprejeli in pogostili. Tako je bilo tudi letos, ko so prejeli za spomin na srečanje sliko z zadnjega srečanja in stekleničko domače marmelade na spomin na srečanje.

Vse prisotne na 10. srečanju je na začetku pozdravil predsednik GZ Stanko Recek, se jim zahvalil za vse dosedanje delo ter na kratko predstavil trenutno delo in aktivnosti

Gasilski veterani, ki so se letos udeležili jubilejnega 10. srečanja (foto: arhiv GZ Grad)

GZ. Vse zbrane sta tudi letos prisrčno pozdravila županja Občine Grad, ga. Cvetka Ficko, ter poveljnik GZ Grad Milan Špilak. Žal se letošnjega srečanja ni udeležil predstavnik GZ Slovenije, ki je imel isti dan druge nujne obveznosti. Letošnjega srečanja se je udeležilo 39 gasilskih veteranov, kar je tudi največ v vseh desetih letih. V spomin na srečanje so se vsi udeleženci slikali pred gasilskim domom, nakar je sledila pogostitev, ki jo je pripravila gostilna Rajsar. Vsi udeleženci srečanja so se strinjali z željo, da se spet srečajo na naslednjem srečanju gasilskih veteranov GZ Grad.

Kaj pomaga človeku vse bogastvo sveta, če nima prijatelja v stiski, in to so lahko gasilci, tudi gasilski veterani, samo prisluhniti jim moramo!

Milan Špilak, poveljnik GZ Grad

POSTAVITEV NOVOLETNE JELKE

Leto se neizbežno bliža koncu. Še preden pa obrnemo zadnji list letošnjega leta, moramo skozi adventni in božični čas. Leto bomo zaključili s prijetnim silvestrovanjem kot vedno. V mesecu decembru se tako poslužujemo le prijetnih trenutkov in dogodkov. Nas je eden takih čakal že v zadnjih dneh novembra, ko je koledarsko leto naznanilo prvo adventno nedeljo.

29. novembra 2015 smo se tako zbrali in ponovno postavili znanilko praznikov - božično novoletno jelko. Jelko smo oblekli tudi v sij lučk ter čakali, da jo okrasijo še bele snežinke, da bi bil trenutek še bolj čaroben. Tega žal nismo dočakali. A smo kljub temu naše druženje naredili prijetno ter se posladkali z domačim pecivom in okusili domače ocvirke, zadišalo pa je tudi po cimetovi skorji in dobrem kuhanem vinu. V dobri družbi in dobrotah smo tako pričakali trenutek, ko je jelka zasvetila v vsej svoji lepoti. To svojo čarobnost sedaj izraža vsak dan v teh prijetnih prazničnih decembrskih dneh in nas vse navdušuje s toplino in duševnim mirom.

Mateja Knap

Na Dolnjih Slavečih nas letos spet pozdravlja novoletna jelka (foto: M. Knap)

MIKLAVŽEVANJE V KRUPLIVNIKU

Tudi vaščani in vaščanke Kruplivnika smo se odločili, da bomo v letošnjem letu razveselili otroke, zato smo prvič organizirali Miklavževanje za naše najmlajše. Miklavž nas je obiskal v petek, 4. decembra. V veselo pričakovanje so nas popeljale članice gledališke skupine Pikepoke, ki so nam zaigrale igro Medved išče pestunjo. Zatam nas je presenetil Miklavž s polno vrečo daril. Nasmeh na licih naših otrok je pokazal več, kot bi lahko povedali z besedami.

Tadeja Rajbar

Miklavž je razveselil otroke v Kruplivniku (foto: T. Rajbar)

MIKLAVŽEVANJE V MOTOVILCIH

Božič, otroci, ni datum. Je stanje duha. Družina. Prijatelji. Sneg ali vsaj vonj po snegu. Lučke. Cimet. Klinčki. Kuhano vino. Topel čaj. Na kaj vas vse to spominja? Na december. Pohitite. In poskrbite za pravo stanje duha, saj nas je prvi dobrotnik v decembru že obiskal. Obiskal nas je Miklavž z angeli in parklji.

V soboto, 5. decembra, so motovilski otroci najprej počistili svoje čevlje, jih urno obuli in hitro odhiteli pred gasilsko-vaški dom, kjer jih je obiskal Miklavž. Zapeli so mu

Miklavž je s svojimi pomočniki počakal na pridne otroke (foto: Renata Čerpnjak)

pesmice in razkrili ali so bili letos pridni. Od Miklavža pa so prejeli darila, s katerimi se bodo lahko posladkali. Parkelj letos ni odpeljal nobenega otroka, vsi so bili pridni. Tako smo zakorakali v decembrski čas. Naj bo poln radosti in veselja, v pravem stanju duha.

Eva Kolbl

ZGODBA O REŠENIH PSIČKIH

Psička se je potepala v naši okolici že od začetka leta. Hrano si je iskala pri vseh sosedih, večkrat je pojedla tudi hrano, ki je bila nastavljena mačkam. 17. avgusta 2015 je sosedka Monika povedala, da je slišala lajati mlade psičke, zato sem šla pogledat, kaj se dogaja v gozdu in takrat se je začelo. Najprej nisem bila prepričana, kaj je, potem pa sem rove poslikala s telefonom. Na fotografiji sem videla, da je notri pasji mladič. Ker sama kaj dosti nisem mogla narediti, saj je cel breg v rovih, sem poklicala moža na pomoč. Kar nekaj časa sva lovila prvega mladiča in ugotovila, da je notri še en. Ko sva mislila, da je to zadnji, je mimo naju bežal še en črni kuža. Prva dva sva odnesla domov in se vrnila po tretjega, črnega. A ujela sva belega, torej se je črni še nekje skrival. Ker je deževalo in se mračilo, sva morala prenehati z iskanjem. Šla sem na Veterinario v Mursko Soboto po kletko oziroma past za zadnjega mladiča. Naslednje jutro sem šla že ob 6. uri v gozd, ker me je skrbelo, da je mladič sam. A ko sem prišla do rogov, je bila v njem mama psička. Nastavila sem kletko s hrano, ampak brez uspeha. Čez dan sem šla gledat, kaj se dogaja, a je mladič z mamo v rovu bil nedostopen. Zato sem ju pustila sama. Naslednje jutro pa sem zagledala dva mladiča, ki sta se igrala. Enega sem takoj ujela, drugi mi je ušel. Ker sem ljubitelj živali, nisem mogla pustiti enega samega zunaj. Hodila sem vsako uro v gozd opazovat in nastavljat hrano v kletko, da bi tako ujela še zadnjega mladiča. Minilo je že par dni, ko sem slišala močan glas mladiča in mislila, da je v kletki, a je bila prazna. Bežala sem v smeri glasu in za mamo psičko, ko sem zagledala mladiča, ujetega med trnje. Tako mi je uspelo ujeti še zadnjega mladiča. Roke sem imela polne modric od trnja in ugrizov mladiča, vendar sem bila zelo zadovoljna, da so vsi mladiči na varnem. Vse smo okopali in nahranili, v zavetišču Mala hiša pa so jih veterinarsko oskrbeli. Odločili smo se, da bomo enega obdržali, ostalim štirim pa sem iskala nove domove in uspelo mi je najti res skrbne lastnike.

Potrebno je bilo poskrbeti še za mamo psičko, saj bi se čez pol leta spet vse ponovilo. Že prej smo jo vabili k mladičem, vendar nikakor ni šla blizu, ko je bil kdo v bližini. Povezali smo se z Društvom za zaščito živali, ki so nam pomagali tudi s hrano za psičko, potem pa še z Malo hišo in Policijo ter skušali izpeljati akcijo, da bi psički dali pomirjevalo in jo tako lažje ujeli. Vendar vse zaman. Nastavili smo spet past, da bi se ujela, vendar smo vedno znova notri našli mačke. Nato sta sosedka Monika in Jože naredila iz palet veliko kletko, v katero sta jo po nekaj

Rešiteljica Sandra s psički (foto: T. Gumilar)

dneh čakanja končno ujela. Psička ja sedaj sterilizirana in na varnem.

Ta zgodba se je tako srečno končala. Želela bi pa opozoriti vse lastnike psov, da pravočasno poskrbijo za sterilizacijo/kastracijo svojih živali, da se ne bi takšne zgodbe še dogajale.

Sandra Časar Gumilar

DOGAJANJE V KRAJINSKEM PARKU GORIČKO

GORIČKI
TRAVNIKI

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
eea
grants

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

TRAVNIKI OHRANJENI TUDI V OBČINI GRAD

V Javnem zavodu Krajinski park Goričko smo novembra zaključili z glavno dejavnostjo projekta Gorički travniki, košnjo in obnovo zaraščenih travnikov na Goričkem. V okviru projekta, ki je podprt z donacijo Programa Finančnega mehanizma EGP 2009-2014, smo skupno pokosili in odstranili biomaso z več kot 60 ha travnikov na območju osmih goriških občin.

V občini Grad smo na območju Motovilec, Gradu, Vidonec in Radovec med junijem in oktobrom pokosili travnike na 36 parcelah v skupni površini 11,8 ha. Košnjo travnikov v Vidoncih so si med vladnim obiskom v Pomurju ogledali tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan, državna sekretarka na Ministrstvu za okolje in prostor ga. Lidija Stebernak in županja Občine Grad ga. Cvetka Ficko.

Biomasa iz večine travnikov smo odstranili strojno, le na območju Vidonec zaradi terena in slabše dostopnosti strojno spravilo ni bilo mogoče. Zato smo zaposleni v JZ KP Goričko izvedli tri delovne akcije in ročno odstranili odkošeno travo, robidovje in zlato rozgo. S tem smo izboljšali pogoje za košnjo v prihodnjem letu in življenjske razmere za ptice, metulje ter druge travniške živali. Pozitivni učinki košnje na številnih travnikih so bili vidni že kmalu po košnji. Prve travnike v Motovilec smo pokosili že v začetku junija, saj na njih raste rastlina zdravilna strašnica. Cvetovi zdravilne strašnice so izjemno pomembni za strašničinega in temnega mravljiščarja, dve redki vrsti metuljev, ki na strašnico v drugi polovici junija in v začetku julija odlagata jajčeca. Po naši košnji je strašnica ponovno odgnala in v juliju zacvetela. Na motovilskih travnikih smo tako v juliju in avgustu prešteli na stotine metuljev omenjenih vrst, ki se v Sloveniji najpogosteje pojavljata prav na Goričkem. Hkrati smo s košnjo preprečili cvetenje zlatega rozga, tujerodni invazivni rastlinski vrsti, ki se po semenjenju zelo uspešno širi na sosednje opuščene travnike in njive. S temi ukrepi smo izboljšali življenjske pogoje tudi za ptice, ki so učinkoviti pomagači pri boju s škodljivci na naših vrtovih, kot tudi za koristne živali, ki nam oprahujejo kulturne rastline. Več na spletni strani <http://travniki.park-goricko.info>.

Mojca Podletnik,
koordinatorka projekta Gorički travniki

Delovna akcija v Vidoncih (foto: Gregor Domanjko)

Obisk predstavnikov Vlade RS na košenih travnikih (foto: Mojca Podletnik)

3. IGRE TRIDEŽELNEGA PARKA GORIČKO-RAAB-ŐRSÉG

Konec avgusta so v Naravnem parku Raab potekale 3. igre Trideželnega parka Goričko-Raab-Őrség. V vasi Gritsch, ki leži v občini St. Martin an der Raab, je tekmovalo 9 ekip iz Krajinskega parka Goričko, Naravnega parka Raab in Narodnega parka Őrség. Barve Krajinskega parka Goričko so zastopali Zgrebaši iz Pečarovec, Zgrablenci iz Budinec in Upkači (zaposleni v JZ KPG). V etnološko obarvanih spretnostnih igrah so se najbolje odrezali tekmovalci iz Madžarske. Posebnost prireditve je kulturni program, ki je čezmejno obarvan. Na odru so zapeli in zaplesali nastopajoči iz Trideželnega parka Goričko-Raab-Őrség.

Nataša Moršič

Trideželne igre v Avstriji (foto: Stanka Dešnik)

10. TRIDEŽELNI KOLESARSKI MARATON - TOUR DE RÖG 2015

Skozi tri dežele, Slovenijo, Avstrijo in Madžarsko, je v nedeljo, 6. septembra 2015, v organizaciji KP Goričko potekal že 10. Trideželni kolesarski maraton Goričko-Raab-Őrség oz. Tour de RÖG 2015. Maraton treh dežel je športno-rekreativni družabni dogodek, ki ohranja in navezuje nove stike med nami in našimi sosedi in je eden izmed številnih kolesarskih maratonov, vključenih v akcijo Slovenija kolesari.

Dve različni progi, 90 km in 55 km, je zaradi slabega vremena prevozilo manjše število kolesarjev kot prejšnja leta. Vožnja je potekala po slikoviti pokrajini s številnimi panoramskimi razgledi po Goričkem, avstrijskem Gradiščanskem in Slovenskem Porabju. Polni energije in dobre volje so kolesarji začeli vrteti pedale od gradu Grad proti Kuzmi, kjer so pri Merčniku prečkali mejo Slovenije z Avstrijo in pot nadaljevali po avstrijskem Gradiščanskem do kraja St. Martin an der Raab. Po postanku so hiteli naprej proti avstrijsko-madžarski meji v Porabje. V Dolnjem Seniku so udeleženci krajše kolesarske proge pot ubrali do Gornjega Senika, kjer so se po krajšem postanku na Slovenski vzorčni kmetiji usmerili naprej proti Martinju in prečkali madžarsko-slovensko mejo. Udeleženci daljše

proge pa so v Dolnjem Seniku zavili proti Monoštru in prečkali madžarsko-slovensko mejo v Čepincih. Pot so nadaljevali skozi Šalovce do Izletniške kmetije Falaut v Adrijancih. Po postanku so vožnjo nadaljevali v smeri gradu Grad, kjer je bil cilj maratona.

Vsi kolesarji so po številnih vzponih in spustih, prijetnem druženju in spoznavanju naravne in kulturne raznolikosti treh dežel, prispeli varno nazaj v cilj, kjer so jih pričakale domače dobrote in spominsko darilo. Ob zaključku smo z žrebom prijavnic med njih razdelili številne nagrade, ki so jih prispevali sponzorji prireditve. Maraton smo zaključili v pravem športnem duhu na grajskem dvorišču in že kovali načrte, kako organizirati maraton v naslednjem letu oz. Tour de RÖG 2016.

Marina Horvat

Kolesarji v Porabju (foto: Stanka Dešnik)

DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE NA GRADU GRAD

Letošnji Dnevi Evropske kulturne dediščine so potekali med 25. septembrom in 3. oktobrom pod naslovom Praznovanja. Na gradu Grad smo DEKD obeležili z dnevom odprtih vrat v nedeljo, 27. septembra. Obiskovalci so si tako lahko brez plačila vstopnine ogledali stalne razstave in etnološko dediščino v muzejskih delavnicah. Učenci Osnovne šole Grad so nam na prisrčen način pod mentorstvom ge. Marije Štesl na grajskem dvorišču večkrat

DEKD na gradu so obogatili učenci OŠ Grad (foto: Stanka Dešnik)

predstavili prizore iz bogate zakladnice življenjskih, kolesarskih in delovnih šeg: Obisk novorojenčka, Vrnitev dolgo do janošovoga (janezovega) in Pobiranje krompirja. Na treh stojnicah so rokodelci in ponudniki Goriškega ponujali sadna žganja, zelišča in tekstilne izdelke.

V želji, da bi kulturni spomenik tudi v prihodnje približali čim širši javnosti, se bomo tovrstnim dnevom na temo Dediščina okoli nas priključili tudi v letu 2016.

Štefanija Fujs

10. JESENSKI BAZAR NA GRADU GRAD

V soboto, 17. oktobra 2015, se je na gradu Grad zgodil že 10. Jesenski bazar, kjer so ponudniki domačih produktov in domače ter umetnostne obrti bogato obložili kar 30 stojnic. Obiskovalce prireditve sta že na samem vhodu v grajsko poslopje nagovorila grajska dama in šarmantni gospod, jim ponudila sok iz goriških jabolk ter jih povabila na raznoliko dogajanje jesenske prireditve med grajskimi zidovi. Dopoldanski program je na gornji del dvorišča privabil mnoge družine, ki so si lahko ogledale predstavo za otroke z naslovom Izgubljeni zajček gledališke skupine Pike Poke. S pesmijo in plesom so nastopili učenci Osnovne šole Grad, Kuzma in Sveti Jurij. Številni otroci so ustvarjali v delavnicah in si dali s poslikavo okrasiti obraz. Z Velikimi nemarnimi škornji so lahko raziskali grajski park in bližnji gozd.

V nadaljevanju sta na osrednji slovesnosti prireditve po pozdravnem nagovoru direktorica JZ KPG ga. Stanka Dešnik in županja Občine Grad ga. Cvetka Ficko v znak zahvale podelili nagrade letošnjih akcij Naj travnik in Naj sadovnjak v Krajinskem parku Goričko. Ob 10. obletnici delovanja zavoda sta tudi posameznikom, ki se še posebej trudijo ohranjati naravo, podelili naslov »Skrbnik narave«. Nagrajencem so se pridružili tudi nekateri sodelujoči iz akcij v prejšnjih letih. Po podelitvi smo nato med obiskovalce razdelili največji medenjak na Goriškem, ki je nastal v Ratkovcih pri družini Celec.

V sodelovanju z društvu Goriškega smo oblikovali bogat kulturno-umetniški program. Na grajskem odru se je v popoldanskem programu uvodoma zavrtela Folklorna skupina KUD Goričko iz Gornjih Petrovec, sledili sta ji folklorni skupini Podkolonca TD Cankova in KUD Budinci. S pesmijo so nam srca ogreli Zgrablenci na kvadrat KUD Budinci, Vokalna skupina FS KTD Moščanci, Ljudske pevke TD Vrtnica Beznovci in Nonet Lyndwa.

Pred grajskim poslopjem je potekala demonstracija priprave visoke grede, v naravoslovni sobi je bila na ogled razstava jabolk visokodebelnih sadovnjakov ter v palacijo razstava študijskih skic krajinske arhitekture in docentke na Univerzi v Mariboru dr. Tanje Simonič Korošak. Obiskovalci pa so se lahko v središče vasi Grad do Doživljajskega parka Vulkanija zapeljali s turističnim vlakom.

Jesenska sejemska prireditev je bila živahna in izziv nam organizatorjem, ki smo svoj 10. jubilej, poslanstvo zava-

rovanega območja narave in bogastvo jeseni lahko praznovali s številnimi zadovoljnimi obiskovalci. Tovrstne prireditve kažejo, da zanimanje po lokalnih in naravi prijaznih proizvodih ter spoštovanje do dediščine, kulture in rokodelskih veščin raste.

Štefanija Fujs

Nagrajenci in sodelujoči v akcijah Naj sadovnjak in Naj travnik (foto: M. Podletnik)

ANDREJEVO NA GRADU GRAD

28. novembra smo god sv. Andreja praznovali tudi na gradu Grad. Sv. mašo sta v polni viteški dvorani darovala domači župnik g. Marko Magdič in kaplan g. Gregor Šemrl. Po končanem obredu in blagoslovu adventnih venčkov je zbrane nagovorila županja Občine Grad ga. Cvetka Ficko. Na manjšem Andrejevem sejmu, ki je potekal na grajskem dvorišču, je k nakupu nagovarjala ponudba medu, medenjakov in lecta, adventnih venčkov, prazničnih kvačkanih okraskov, tekstilnih izdelkov in izdelkov iz slame. Sodelavci Karitas Župnije Grad so pripravili pogostitev in tako poskrbeli za prijetno druženje ob začetku adventnega časa.

Štefanija Fujs

Andrejev sejem na grajskem dvorišču (foto: Janko Halb)

OBISK GRADU GRAD V LETU 2015

Več kot 800 let stari zidovi pričajo o zanimivi zgodovini in skrivajo še zanimivejše zgodbe. Največji grad na Slovenskem je v iztekajočem se letu k obisku nagovoril cca. 17.000 obiskovalcev.

Središče za obiskovalce gradu Grad in Krajinskega parka Goričko ponuja ob obisku vodenja skozi grajske prostore za različne ciljne skupine. Za najmlajše je še vedno najbolj priljubljeno doživljajsko vodenje z iskanjem zlate krone zmaja Kača, kateri menda še vedno spi v eni izmed grajskih votlin. Odrasli pa so se pogosto navduševali nad stavbnim razvojem in razgibano arhitekturo gradu, njihov pogled pa se je nemalokrat ustavil tudi na umetniških delih številnih razstav.

V grajski trgovini skrbimo za ponudbo in prodajo lokalnih produktov ter izdelkov kolektivne blagovne znamke »Krajinski park Goričko«, ponudbo promocijskega materiala o naravnih in kulturnih znamenitostih, prireditvah, kolesarskih in pohodniških poteh ter o gostinskih in nastanitvenih možnostih.

V letu 2015 je grad obiskalo nekoliko manj obiskovalcev, kot leto prej. Največ je bilo domačih obiskovalcev, tujci pa so k nam prihajali večinoma iz sosednje Avstrije, Madžarske in Hrvaške. Manj je tudi obiskov organiziranih skupin in čedalje več radovednih individualnih popotnikov, ki radi spoznavajo in odkrivajo tudi naš del domače dežele. Ocenjujemo, da so bile tudi letošnje prireditve in dogodki na gradu s strani obiskovalcev in prebivalcev Goriškega dobro obiskani, saj je bilo le-teh v primerjavi z letom 2014 več. Oktobra 2015 smo ponovno uvedli prodajo skupne vstopnice za ogled gradu Grad in Doživljajskega parka Vulkanija, zato si lahko že naslednje leto obetamo večji obisk. Pred nami je priprava nove turistične sezone ter novi izzivi, ko bodo tako posamezniki kot tudi organizirane skupine lahko spoznali in podoživeli grajsko preteklost na kratkih filmih, skozi nove zgodbe, razstave in dogodke. Grad je sedaj v zimskih mesecih, od 1. decembra 2015 do 29. februarja 2016, za posamezne obiskovalce zaprt. Z veseljem pa tudi v tem času sprejemamo predhodno najavljene skupine z najmanj 10 obiskovalci.

Marina Horvat

Grajsko poslopje bogatijo številni dogodki, Nonet Lyndwa je zapel na Jesenskem bazarju (foto: S. Dešnik)

ČEBELARSKO DRUŠTVO GRAD

Da je čebelarstvo v naših krajih prisotno že veliko let, priča o tem že 81 let delujoče Čebelarsko društvo Grad, včasih imenovano tudi Čebelarska družina Grad. Člani društva poskušajo peljati tradicijo »obrta čebelarstva«, povezano s sodobnimi tehnikami, hkrati pa svojo dejavnost prenašajo na mlade rodove. Njihovo delo je bilo že večkrat nagrajeno in pohvaljeno, predvsem pa so ponosni na svoj prapor, ki so ga slavnostno razvili leta 2009.

Začetki ustanovitve Čebelarskega društva Grad segajo v leto 1934. Ob ideji domačinov, ki so se v tistem času ukvarjali s čebelami, so se le ti povezali v združenje, da bi si med sabo pomagali, dajali nasvete ter drug drugemu bili v oporo. Prvi predsednik društva je tako postal Kočar Alojz, zato ima društvo še danes sedež na njegovi domačiji pri Gradu št. 33.

Že v tistem času so se zelo aktivno v društvo vključevali takratni prosvetni delavci – predvsem učitelji. Starejši se zagotovo spomnite učitelja Beloglavca, ki je pri Gradu že takrat imel čebele in je marsikoga s čebelarjenjem že takrat prepričal in navdušil. Posebej je treba izpostaviti tudi dolgoletno učiteljico Anico Kuzmič, ki je na tedanji graški šoli dolgo časa poučevala čebelarski krožek in je svoje teoretično znanje s praktičnim poukom prenašala na učence. Z leti se je število in predsedstvo v društvu ves čas spreminjalo. Med predsedniki društva velja omeniti Kuzmič Emila, Recek Edmunda in Klement Pavla. Najdlje se je aktivno, poleg prvega predsednika Kočar Alojza, v društvo vključeval domačin Sukič Alojz. Ta je dolgo obdobje kot predsednik uspešno vodil člane društva, se zavzemal za medsebojno povezovanje in se je kot vzgleden čebelar udeleževal vseh izobraževanj in seminarjev. Prvi v društvu je opravil tudi poklicno kvalifikacijo s področja čebelarstva.

Počastitev 40. obletnice Čebelarske družine Grad. Na sliki skrajno levo Edmund Recek, na sredini predstavnik ČZ, skrajno desno takratni predsednik ČD Grad Kočar Alojz. (foto: arhiv ČD Grad)

Leta 2006 je vodenje društva prevzel Kočar Ludvik, ki je že zgodaj šel za očetovimi stopinjami. Aktivno se je vključil tudi v prenašanje znanja na mladi rod, saj na OŠ Grad še

Slavnostni prevzem in razvitje čebelarskega prapora leta 2009 ob 75. obletnici društva (foto: arhiv ČD Grad)

danes opravlja delo mentorja pri čebelarskem krožku. Pravi, da kot učitelj z veseljem prenaša znanje na mlade, vendar so učenci najrajši takrat, ko lahko sami pristopijo k čebelnjaku in vidijo teorijo v praksi. K sreči je šola blizu Sukičevih čebelnjakov, zato tudi Alojz večkrat nadene zaščitno obleko in učenec praktikira svoje delo. Vsako leto, tretji petek v mesecu novembru, pa je za učence slovenskih šol prav poseben dan. Takrat dobijo učenci v šoli tako imenovani »tradicionalni slovenski zajtrk«. Brez dobrega medu seveda ne gre. Čebelarsko društvo Grad ga z veseljem ob tej priložnosti tudi donira.

Leta 2009 podeljeno priznanje ČD Grad (foto: arhiv ČD Grad)

V delovanju Čebelarskega društva Grad pa ne smemo mimo leta 2009, ko je Čebelarsko društvo praznovalo prav poseben dogodek. Dan po veliki maši – 16. avgusta je v šotoru pred Gostilno Bežan-Žokš potekala svečana prireditev s kulturnim programom: 75 let Čebelarskega društva Grad in slavnostno razvitje novega prapora. Ob tem dogodku se je zbrala lepa množica obiskovalcev, društvo pa je s strani Čebelarske zveze Slovenije prejelo Odlikovanje z redom Antona Janše II. stopnje.

Danes šteje ČD Grad 14 aktivnih članov. Vsi čebelarji, razen zadnjih dveh, so iz skupne nekdanje občine Grad–Kuzma: predsednik Kočar Ludvik, tajnik Godar Franc, blagajnik Gjergjek Štefan, Cör Jože, Sukič Alojz, Rogan Franc, Ferko Janez, Bernjak Stanko, Husar Viktor, Kozel Janko, Kočar Drago, Recek Anton in Kosednar Karel ter Rožman Janko. Vsem članom ČD Grad želimo, da bi še naprej ohranjali in izpolnjevali svoje poslanstvo in bi s svojim delom znali navdušiti tudi mlade rodove. Predvsem pa naj pri vseh ostane zavedanje, kako pomembne so čebele za naš življenjski cikel. Vsem aktivnim čebelarjem v društvu, pa tudi tistim, ki se s čebelarstvom ukvarjajo zgolj ljubiteljsko, kličemo velik čebelarski pozdrav: »Naj medi!«

Nino Gumilar

SCHAMABANDIJEVE SLEDI V MOTOVILCIH

Pričujoča zgodba je ena izmed tistih, za katere ponavadi mislimo, da se dogajajo zgolj v filmih. Toda glavni akterji tokratne zgodbe so resnični ljudje z imeni in priimki. Zato jo je še toliko bolj deliti z ljudmi širše okolice.

Čeprav marsikdaj pomislimo, da se dobro plačuje le v pravljičah, kažejo dogodki zadnjih let v Motovilcih drugačno resnico.

Zgodba, ki jo predstavljamo, se je začela leta 2012 kot zasebno družinsko prijateljstvo med parapsihološkim zdravilcem Nemcem Deonom Schamabandijem iz Španije, ki je med terapijo v Avstriji spoznal Renato Fujs, katera mu je med zdravljenem nudila veliko pomoč. V znamenje hvaležnosti za njeno dobroto je skupaj z ženo Mileno želel spoznati njeno družino – moža Bojana, hčerko Karino, sina Reneja ter taščo Manciko, in tako se je začelo iskreno prijateljstvo, ki je kmalu preraslo družinske okvire.

Že ob prvem obisku se je namreč gospod Schamabandi (ki je s svojimi prispevki pomagal že marsikateremu društvu po svetu) zaljubil v vas Motovilci in se spraševal, kako bi lahko podprl mladino v vasi in povezal generacije med seboj. Zlasti so ga navduševale aktivnosti mladih v vasi, kjer sta dejavno sodelovala Karina in Rene, saj je v teh dejanjih videl pozitivno preživljanje prostega časa mladih. Tako je ob sodelovanju družine Fujs in predsednika DŠTK Lukaj Motovilci Andreja Čerpnjaka nastal projekt nabave opreme za novoustanovljeno društvo malega nogometa, za katerega je sponzorska sredstva namenil gospod Schamabandi skupaj s svojima prijateljema gospodom Dropuličem in gospodom Hegenlohom iz Nemčije. Ob tem je tudi vseskozi potekalo dobro sodelovanje z gospo županjo. Ob obisku g. Schamabandija in g. Dropuliča (g. Hegenloh se zaradi zdravstvenih razlogov srečanja ni mogel udeležiti) avgusta 2013 so jima vaščani Motovilcev pripravili topel sprejem, kar je potrdilo medgeneracijsko sodelovanje v vasi in oba omenjena gospoda še bolj vnelo za podporo. Tako sta preživela lep dan v družbi vaščanov

PREDSTAVLJAMO VAM

Nepozabni skupni trenutki v Španiji leta 2013
(foto: arhiv družine Fujs)

in se med njimi dobro počutila, kar sta izrazila tudi z besedami: »Tako lepega sprejema nisva doživela še nikjer, čeprav sva pomagala že mnogim društvom.« Odločila sta se, da bosta pomagala pri nabavi slačilnic, kar je bilo nujno potrebno za nadaljnje delovanje nogometnega kluba v okviru društva Lukaj. Tako so bile urejene slačilnice letos maja ob slovesnem odprtju, katere mu je prisostvoval tudi g. Schamabandi, tudi predane svojemu namenu.

Prvo srečanje s sponzorji leta 2014 (foto: arhiv družine Fujs)

Ogled kontejnerjev junija 2015 (foto: arhiv družine Fujs)

Zgodba se – tako kot se je začela – pri prijateljstvu tudi nadaljuje, kajti osnovni namen nogometnega društva ni bitka za čim boljšimi rezultati in nizanem zmag za vsako ceno, ampak utrjevanje vrednot, ki so trajnejše od kratkotrajne zmagovalne sle: medsebojno druženje,

tkanje prijateljstva, razumevanje, solidarnost in medgeneracijska povezanost. Na ta način bo uporaba slačilnic – kontejnerjev namenjena vsem, ki jih bodo potrebovali, za generacije, ki so se in se še bodo rodile.

Nekaj najlepšega in ganljivega je, da se najdejo takšni ljudje, ki so pripravljeni pomagati nekje in nekomu daleč stran, nekje v Sloveniji, v majhni vasi Motovilci ... In k sreči je to resnična zgodba, čeprav vse izgleda kot v filmu. Res obstajajo taki ljudje. Hvala jim!

Pravijo, da lahko vsako drobno dejanje spremeni svet. Če to drži ali ne, se lahko prepričate v Motovilcih, kjer gospod Schamabandi s svojo karizmo dokazuje, da ne premika le meja med državami ampak tudi meje v glavah ljudi.

Marjanca Ferko Omahen

VESELI DOGODKI

Božič je predvsem družinski praznik. Ob dolgih zimskih večerih se družina zbere ob domačem ognjišču, ob božični jelki, ki jo krasijo bleščice in angelčki, pod njo pa se skrivajo darila za naše najdražje. Praznovanje pa je v tem času toliko lepše, če ga praznujemo prvič z novim družinskim članom. Z otrokom, ki je razveselil mlade starše, babice in dedke ter drugo sorodstvo, ki se skupaj s starši veselijo novega življenja. Za starše je rojstvo otroka najlepše darilo. Zato vzemite to malo bitje v svoje naročje in ga obdajte z vso ljubeznijo, ki jo premorete. Tako bo otrokov in vaš božič vsak dan.

V naši občini se je v letu 2015 do sedaj rodilo okrog 20 otrok. V občinskem glasilu objavljamo imena otrok, čigar starši na vlogi za enkratno denarno pomoč ob rojstvu otroka dovolijo objavo imena otroka. Tako je na občino v tem letu prispelo 19 vlog.

Rodilo se je 9 deklic in 10 fantkov. Rodili so se Julija, Fabian, Tim, Zarja, Katja, Tim, Žan, Loren, Brina, Alen, Iva, Kata Gizella, Jure, Lija, Maj, Anže in Brina. Vsem otrokom želimo lep in miren Božič, kup otroškega veselja ter veliko ljubezni v krogu svoje družine.

Povabili pa smo tudi vse pare, ki so se letos poročili in vsaj eden prihaja iz naše občine, da se predstavijo v našem glasilu. Pare, ki so se vabilu odzvali, vam predstavljamo in jim na njihovi skupni poti želimo veliko ljubezni, spoštovanja in medsebojnega razumevanja.

Danijela Krpič

RUŽICA IN PETER

Ružica in Peter z Rebeko, Natalijo in Katjo

Spoznala sva se na Dunaju in se tam 22. oktobra 2007 tudi civilno poročila. Z najinima hčerkama Rebeko in Natalijo sva se pred tremi leti od Grada preselila v Kruplivnik, kjer sva si kupila manjšo hišo. Letos nama je srečo prinesla še hčerka Katja, ki se je rodila 15. marca. Odločila sva se, da se poročiva še cerkveno. Zvestobo pred Bogom sva si obljubila 22. avgusta 2015. Nevestina priča sta bila Anđa in Niko Pavič, ženinova pa Helena in Franc Sukič. Najina Katja je ta dan prejela tudi zakrament sv. Krsta, njen boter pa je bil Janko Šinko.

Skupaj s svati sva ta dan ob dobri glasbi proslavila pri nas doma, gostilna Pri Belem križu pa je poskrbela za dobro hrano.

PETRA IN GABRIJEL

Petra in Gabriel

*Res je prijetno, kadar v srcu čutim
srečo, veselje, tiho pesem stvarstva...
...Vse to je dar, neizmerni dar ljubezni.
(sv. Frančišek Asiški)*

Z željo podariti ljubezen drug drugemu, se darovati eden za drugega, sva se odločila, da stopiva na skupno življenjsko pot. Petra Ferko in Gabriel Pilaj, oba iz Vidoncev, sva postala mož in žena 29. avgusta 2015. Nevestina priča je bila Helena Sukič Ferko, ženinova pa Karolina Veber. Civilni del poroke je potekal v dvorani gradu Grad, poročna sveta maša pa je bila v domači cerkvi Marije Vnebovzete. Slavje se je nadaljevalo v gostišču Majcan v Rankovcih. Za nama je najsrečnejši dan, ki se ga bova zmeraj rada spominjala. Poroka naju je še bolj povezala, uživava v dragocenih skupnih trenutkih in se veseliva prihodnosti.

KATJA IN DEJAN

Katja in Dejan z Žanom

Ljubezen je sreča, ki jo dajemo drug drugemu. Skrivnost sreče je v tem, da zmoreš najti radost v veselju drugega. Skupaj sva prehodila del poti in odločila sva se, da skupaj prehodiva še njen preostanek. Tako sva si Katja Kolmanko iz Motovilec in Dejan Kranjec iz Černelavec večno zvestobo pred Bogom in pričami obljubila v soboto, 19. septembra 2015. Civilni obred je potekal v poročni dvorani na gradu, cerkveni obred s poročno mašo pa v domači cerkvi Marije Vnebovzete. Ženinova priča je bil Mitja Celec, nevestina priča pa Vida Toplak. Najin dan pa je bil še toliko bolj poseben, ker naju je spremljal sin Žan, kateri je isti dan prejel zakrament Svetega Krsta. Po končanih obredih smo dan zaključili s slavnostno večerjo v družinskem krogu.

TADEJA IN BLAŽ

Tadeja in Blaž

Poročni dan je zagotovo eden izmed tistih, ko upamo, da se bodo uresničile vse naše sanje. To je dan, ki je sestavljen iz množice dragocenih trenutkov in ko je le najboljše dovolj dobro. To je dan, za katerega veš, da bo eden izmed najlepših v tvojem življenju. Takšen dan je bil 10. oktober za naju, Tadejo Čontala iz Motovilcev in Blaža Krauthakerja iz Beltincev, kajti takrat sva si namreč obljubila večno zvestobo. Poročna slovesnost se je začela s civilnim obredom na gradu Grad, nadaljevala pa v cerkvi Marije Vnebovzete pri Gradu. Poročno slavlje je potekalo v Termah Banovci. Da je bil dan popoln, so s smehom, zabavo in sproščenim vzdušjem poskrbeli najini sorodniki in prijatelji ter tudi »pozvačin«.

KOLEDAR PRIREDITEV V OBČINI GRAD V LETU 2016

DATUM IN KRAJ	NAZIV PRIREDITVE	ORGANIZATOR	INFORMACIJE
17. januar Grad, župnijska cerkev	EKUMENSKO MOLITVENO SREČANJE	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
5. februar Grad, kulturna dvorana	PREDSTAVITEV PREŠERNOVIH PESMI	OŠ Grad	OŠ Grad, 02/551 88 10, 031 796 339 marija.stesl@gmail.com, www.osgrad.si
6. februar Kruplivnik, gasilski dom	MAŠKARADA	PGD Kruplivnik	Silvester Dervarič, 041 330 720
13. februar Grad, Vulkanija	VULKANIJA ODPIRA SVOJA VRATA	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
14. februar Grad, Vulkanija	OTVORITVENI DNEVI VULKANIJE	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
27. februar Grad, osnovna šola	OBČINSKO TEKMOVANJE V NAMIZNEM TENISU	OŠ Grad	OŠ Grad, 02/551 88 10, 031 308 532 viktor.navotnik@gmail.com, www.osgrad.si
1. marec Grad, grajski prostori	ODPRTJE RAZSTAVE SLIK LUDVIKA VREČIČA	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 041 659 436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
26. marec Grad, Vulkanija	VELIKONOČNA DELAVNICA V VULKANIJI	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
28. marec Grad, župnijska cerkev	SREČANJE ZAKONCEV JUBILANTOV	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
21. april Grad, grajski prostori	KVIZ O NARAVI IN ČLOVEKU	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 65 natasa.morsic@goricko.info, www.park-goricko.org
22. april Grad, grajski prostori	ODPRTJE RAZSTAVE »Natura 2000 vrste na Goričkem«	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 041 659 436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
23. april Grad, Goričko in Porabje	TRIDEŽELNI POHOD	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 041 659 436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
23. april Grad, grajski prostori	PREDMAJURITETNI RECITAL ANJE KUČAN	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 041 659 436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
24. april Motovilci, gasilski dom	POHOD PO MOTOVILCIH	Peški DRS Motovilci	Gabriela Frumen, 041 346 664 frumen.gabi@gmail.com
30. april Motovilci, gasilski dom	3. TEKMOVANJE V KUHANJU MOTOVILSKEGA BOGRAČA	DŠKT Lukaj Motovilci	Andrej Čerpnjak, 070 742 663 cerpnjak.andrej@gmail.com
30. april Vidonci, športni center	MEMORIALNI TURNIR IN KRESOVANJE	ŠD Vidonci	Ervin Kuzmič, 041 815 893 e.kuzmic@gmail.com, www.sdvidonci.si
1. maj Grad, Marofska kapela	ZAČETEK ŠMARNIC	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
1. maj Kruplivnik, gasilski dom	POHOD PO KRUPLIVNIKU	DŽD Kruplivnik	Zlata Farič, 031 683 931
6. maj Grad, osnovna šola	TERENSKA KRVODAJALSKA AKCIJA	KO RK Grad	Darinka Bauer, 031 865 528
8. maj Kovačevci, gasilski dom	POHOD PO KOVAČEVCIH	ŠD Kovačevci	Robert Šlemer, 031 570 810 slemer.robi@siol.net
15. maj Dol. Slaveči, gasilski dom	BINKOŠTNI POHOD PO DOLNJIH SLAVEČIH	ŠRD Dol. Slaveči	Slavica Potočnik, 041 729 469 slavicapotocnik11@gmail.com
15. maj Grad, župnijska cerkev	PRVO SV. OBHAJILLO	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
24. maj Grad, grajski prostori	3. RAJSKI FESTIVAL, DAN PARKOV NA GORIČKEM	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 64 stanka.desnik@goricko.info, www.park-goricko.org
25. maj Grad, grajski prostori	SREČANJE ŠOL, KINO POD ZVEZDAMI	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 64 stanka.desnik@goricko.info, www.park-goricko.org
26. maj Grad, grajski prostori	VODENJE TRAVNIKI	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 64 stanka.desnik@goricko.info, www.park-goricko.org
28. maj Vidonci, gasilski dom	OBČINSKO GASILSKO TEKMOVANJE	PGD Vidonci in GZ GRAD	Danijel Bernjak, 041 562 876 pgd.vidonci@gmail.com
4. junij Grad, Vulkanija	POHOD PO OLJJEVI VULKANSKI POTI	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
10. junij Grad, grajski prostori	OTVORITEV RAZSTAVE DEL JOŽETA KOLOŠE	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 041 659 436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
10. junij Grad, grajski prostori	8. FOTONATEČAJ GORIČKO 2016, OTVORITEV RAZSTAVE	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 68 kristjan.malacic@goricko.info, www.park-goricko.org
12. junij Motovilci, kapela	PROŠČENJE NA ČAST SRCU JEZUSOVEMU	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
19. junij Vidonci, Vukova kapela	PROŠČENJE SV. ANTONA	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
24. junij Grad, kulturna dvorana	25 LET OSAMOSVOJITVE	OŠ Grad	OŠ Grad, 02/551 88 10, 031 796 339 marija.stesl@gmail.com, www.osgrad.si
26. junij Grad, župnijska cerkev	SV. BIRMA	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
30. junij Vidonci, športni center	3. POHOD PO VIDONCIH	ŠD Vidonci	Ervin Kuzmič, 041 815 893 e.kuzmic@gmail.com, www.sdvidonci.si

KOLENDAR PRIREDITEV V OBČINI GRAD V LETU 2016

DATUM IN KRAJ	NAZIV PRIREDITVE	ORGANIZATOR	INFORMACIJE
2. julij Motovilci, gasilski dom	GASILSKO NOČNO TEKMOVANJE	PGD Motovilci	Daniel Makari, 041 330 976 natasa.makari@gmail.com
3. julij Vidonci, Faričeva kapela	PROŠČENJE NA ČAST SRCU JEZUSOVEMU	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
9. julij Radovci, športni center	NOČNO GASILSKO TEKMOVANJE ZA POKAL RADOVEC	PGD Radovci	Milenko Lanjšček, 031 330 235 milenko.lanjscek@gmail.com
10. julij Vadarci, Žilavcova kapela	PROŠČENJE	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
31. julij Kruplivnik, gasilski dom	RAZSTAVA ROČNIH DEL IN OBRTI	DŽD Kruplivnik	Zlata Farič, 031 683 931
6. avgust Radovci, športno igrišče	30 LET ŠD RADOVCI	ŠD Radovci	Bojan Car, 041 363 836
7. avgust	SLAVNOSTNA SEJA OB 16. OBČINSKEM PRAZNIKU	Občina Grad	Občina Grad, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si, www.obcina-grad.si
12. avgust Grad, župnijska cerkev	ZAČETEK TRIDNEVNICE	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
13. avgust Vidonci, športni center	20. OBLETNICA ŠD VIDONCI	ŠD Vidonci	Ervin Kuzmič, 041 815 893 e.kuzmic@gmail.com, www.sdvidonci.si
14. avgust Grad, nogometno igrišče	PLESNA VESELICA	NK Grad	Emil Šeruga, 041 680 139
15. avgust Grad, župnijska cerkev	VEL'KA MEŠA – PROŠČENJE	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
15. avgust Grad, Pörge	KRAMARSKI SEJEM	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 13 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
20. avgust Motovilci, športno igrišče	OBČINSKE VAŠKE IGRE	DŠKT Lukaj Motovilci	Andrej Čerpnjak, 070 742 663 cerpnjak.andrej@gmail.com
21. avgust Grad, župnijska cerkev	ROMARSKO SREČANJE ZA BOLNE IN OSTARELE	Župnija Grad	Župnijski urad Grad, 02/55 88 350 zupnija.grad@gmail.com, http://grad.zupnija.info/
21. avgust Dol. Slaveči, igrišče	OBČINSKI NOGOMETNI TURNIR	ŠRD Dol. Slaveči	Slavica Potočnik, 041 729 469 slavicapotocnik11@gmail.com
27. avgust Grad, Vulkanija	Z OLIJEM NAZAJ V ŠOLO	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
28. avgust Grad, Vulkanija	Z OLIJEM NAZAJ V ŠOLO	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
3. september Grad, grajski prostori	11. TRIDEŽELNI KOLESARSKI MARATON, 5. TRIDEŽELNI BREVET	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 051 611 254 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
11. september Radovci, gasilski dom	POHOD PO GRAŠČAKOVI POTI	DRIPTOG »Skouriš«	Daniel Huber, 031 833 490 huber.daniel77@gmail.com, www.skouris.si
24. september Grad, Vulkanija	DEKD V VULKANIJI	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
25. september Grad, grajski prostori	DNEVI EVROPSKE KULTURNE DEDIŠČINE NA GRADU	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 041 659 436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
29. september Grad, grajski prostori	ODPRTJE RAZSTAVE ŽIVLJENJSKE POTI	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 041 659 436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
1. oktober Grad, Vulkanija	VULKASTIČNO PRAZNOVANJE Z OLIJEM	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
2. oktober Grad, Vulkanija	VULKASTIČNO PRAZNOVANJE Z OLIJEM	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
8. oktober Grad, grajski prostori	11. JESENSKI BAZAR	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 041 659 436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
22. oktober Grad, pred gradom	NOČ GRAČKOGA ZMAJA	OBČINA GRAD	Občina Grad, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si, www.obcina-grad.si
13. november Grad, gasilski dom	SREČANJE STAREJŠIH OBČANOV	OBČINA GRAD	Občina Grad, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si, www.obcina-grad.si
25. november Grad, kulturna dvorana	MACHO IN MEJKE SHOW vol. 5	KD MIM	Boštjan Sinic, 041 976 517, bostjan.sinic@volja.net
25. november Grad, osnovna šola	ŠOLSKI BAZAR S KRAJŠIM KULTURNIM PROGRAMOM	OŠ Grad	OŠ Grad, 02/551 88 10, 041 383 396 ursika001@gmail.com, www.osgrad.si
26. november Grad, grajski prostori	ANDREJEV SEJEM	JZ KP Goričko	JZ KPG, 02/551 88 60, 041 659 436 vodniki@goricko.info, www.park-goricko.org
27. november Grad, kulturna dvorana	MACHO IN MEJKE SHOW vol. 5	KD MIM	Boštjan Sinic, 041 976 517, bostjan.sinic@volja.net
2. december Grad, kulturna dvorana	MIKLAVŽEV BAZAR	VRTEC PRI OŠ GRAD	Vrtec pri OŠ Grad, 02/551 88 18, 031 281 774 kladija.klement@gmail.com
10. december Grad, telovadnica OŠ	MIKLAVŽEV TURNIR V NOGOMETU TEKMOVANJE U-12	OŠ Grad	OŠ Grad, 02/551 88 10, 031 308 532 viktor.navotnik@gmail.com, www.osgrad.si
11. december Grad, kulturna dvorana	PRIHOD SV. MIKLAVŽA	OBČINA GRAD	Občina Grad, 02/551 88 90 info@obcina-grad.si, www.obcina-grad.si
17. december Grad, Vulkanija	OLIJEV BOŽIČNI SEJEM	ZUKD Grad	ZUKD Grad, 02/553 10 00, 553 10 13 info@vulkanija.si, www.vulkanija.si
24. december Motovilci, kapela	PEŠ K POLNOČNICI	PEŠKI DRS Motovilci	Gabriela Frumen, 041 346 664 frumen.gabi@gmail.com